

DE STER

91STE JAARGANG

NUMMER 3

DE KERK VAN JEZUS CHRISTUS VAN DE HEILIGEN DER LAATSTE DAGEN

MAART 1991

DE STER

M A A R T 1 9 9 1

Op de omslag:

Gilberto Dorta, lid van het quorum-presidium ouderlingen in de Wijk Brooklyn 2, is een voorbeeld van de gelukkige uitstraling van de heiligen in Brooklyn (New York). Zie 'Brooklyns uitzicht op de wereld', blz. 36).

Binnenzijde achteromslag:

'Het huwelijk in Kana'
van Carl Heinrich Bloch.

ARTIKELEN

BOODSCHAP VAN HET EERSTE PRESIDIUM	
HANDEN PRESIDENT THOMAS S. MONSON	2
PASCHABELOFTEN DIE MET HET LAATSTE AVONDMAAL	
VERVULD WERDEN TERRY W. TRESEDER	12
'ZO KLEIN ALS IK WAS HIJ' R. VAL JOHNSON	25
M'N HERDOOP IS GOEDGEKEURD! GAYE GALT	30
WALTER SPÄT EN DE EERSTE ZUIDAMERIKAANSE RING	
NEUSA LONGO	32
BROOKLYNS UITZICHT OP DE WERELD GLEN NELSON	36
VIOLTJES EN VOGELZANG THOMAS J. GRIFFITHS	42

VOOR DE JONGEREN

MAATJES ZOLA WHITING	8
ZONDEN VERGEVEN, MAAR NIET VERGETEN HEATHER O'BRIEN	20
MIJN VRIEND PATRICIA R. ROPER	46

RUBRIEKEN

INGEZONDEN BRIEVEN	1
HUISBEZOEKBOODSCHAP	
EEN GETUIGENIS ONTWIKKELEN: 'ÉÉN VOOR ÉÉN'	24

DE KINDERSTER

VERHALEN UIT HET BOEK VAN MORMON	
DE VERNIETIGING VAN DE JAREDIETEN	2
LIEDJE	
IK BID IN GELOOF JANICE KAPP PERRY	5
JAMIES GETUIGENIS PATRICIA WARNOCK	6
VEEL PLEZIER!	
TEKEN HET ANTWOORD JULIE WARDELL	9
PARTICIPATIEPERIODE	
OREN OM TE HOREN LAUREL ROHLFING	10
OP VERKENNING	
WAT BEN IK MOOI! JOYCE LESLEY	12
FICTIE	
VOOR EEUWIG LEVEN EEN VERHAAL VAN SANDRA C. NELSON	14

INGEZONDEN BRIEVEN

FIJNE GEEST

Ik wil graag zeggen hoezeer ik genoten heb van de fijne geest die uit de *Liahona* (Spaanstalig) van mei 1990 sprak. Ik heb vooral genoten van het artikel 'Wij zijn rijk gezegend' over de familie Yefi in Chili. Ondanks de grote afstand tussen ons voelde ik een sterke genegenheid voor hen. Ik dank hen voor hun prachtige voorbeeld van geloof en van liefde voor het werk van de Heer.

Andere artikelen die diepe indruk op mij maakten, waren dat over de familie Davies in Utah en hun verlangen om de familie Kereszti in Hongarije over het evangelie te vertellen ('Op gang komen'); de broers Moreira's in Portugal ('Broederliefde'); en (...) ach, eigenlijk zijn ze allemaal prachtig! Misschien vind ik het mei-nummer wel zo mooi omdat het over zendingen gaat, en mijn man geroepen is als president van het Zendingengebied Caracas Venezuela.

Wij gebruiken de *Liahona* als zendingsmiddel en hebben die gegeven aan vrienden die de kerk onderzoeken. Ze lezen hem met belangstelling en blijdschap.

In de zestien jaar dat we lid van de kerk zijn, heb ik alle *Liahona's* bewaard. Ik complimenteer u met uw werk, en zie uit naar de volgende nummers.

Estela de Hoffman
Wijk Naguanagua
Ring Valencia Venezuela

DOEL

Ik kreeg de ingeving deze brief te schrijven door iets wat niet met mij gebeurd is. Ik zat de *Liahona* (Spaanstalig) te lezen en kwam bij het laatste artikel. Het leek niet erg interessant, maar omdat ik toch niks anders te doen had, las ik het maar. Toen ik klaar was, had ik het verlangen om u te schrijven en te bedanken voor de kracht die ik uit het tijdschrift haal.

Mijn moeder, mijn broer en ik zijn de enige leden van de kerk in ons gezin. Ik ben in januari 1989 gedoopt. Ons getuigenis is versterkt door het lezen van de geïnspireerde boodschappen van het Eerste Presidium en de andere artikelen.

Ik ben zeventien jaar oud en heb nog nooit iemand een brief geschreven, zelfs geen familieleden of vrienden op zending. Nu heb ik me ten doel gesteld om al mijn vrienden en familieleden te schrijven. Zo zie je wat voor 'n positieve invloed het tijdschrift op me heeft.

Daniel Castilla Ortiz
Col. Zaragoza Carlos A. C.
Veracruz, Mexico

BARRIÈRES DOORBROKEN

Al lange tijd wil ik u complimenteren met het geweldige werk dat u doet, en u ervoor danken.

We wonen in Canada, maar onze moedertaal is Spaans.

Daarom kijken wij elke maand met spanning uit naar het volgende nummer van de *Liahona*.

Door de *Liahona* is ons getuigenis gegroeid en is ons leven verrijkt. Het heeft op spectaculaire wijze barrières doorbroken en ons met onze broeders en zusters in het evangelie over de hele wereld verenigd.

Mayra Lizbeth Monzon Mora
Wijk Burnaby
Ring Vancouver Canada

VAN DE REDACTIE

Wij waarderen onze trouwe lezers en nodigen u uit om ons uw brieven, artikelen en verhalen te sturen. (Vermeld uw volledige naam, adres, wijk of gemeente, en ring of district.) We hebben genoten van de brieven die u ons al hebt gestuurd en zien uit naar meer commentaar van onze lezers. Ons adres is: International Magazines, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150, USA.

DE STER

Maart 1991 91ste jaargang Nummer 3

Officiële Nederlandstalige uitgave van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen.

Eerste Presidium:
Ezra Taft Benson,
Gordon B. Hinckley,
Thomas S. Monson

Raad der Twaalf:
Howard W. Hunter, Boyd K. Packer,
Marvin J. Ashton, L. Tom Perry,
David B. Haight, James E. Faust,
Neal A. Maxwell, Russell M. Nelson,
Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard,
Joseph B. Wirthlin, Richard G. Scott

Adviseurs:
Rex D. Pinegar, Gene R. Cook,
William R. Bradford, Francis M. Gibbons,
Jeffrey R. Holland

Redacteur: Rex D. Pinegar

Director of Church Magazines:
Thomas L. Peterson

Director van de afdeling leerplannen:
Ronald L. Knighton

International Magazines:
Zakelijk redacteur: Brian K. Kelly
Adjunct-redacteur: David Mitchell
Assistent-redacteur: Ann Laemmlen
Assistent-redacteur De Kinderen:
DeAnne Walker
Art-director: Scott D. Van Kampen
Leidendegeend art-director:
M. Masato Kawasaki
Vormgeving: Shari Cook

Vertaling, nieuwsredactie en administratie:
J. P. van Oudheusden
Kerkelijk Vertaalbureau
Postbus 224
NL-3400 AE Nieuwegein
Telefoon: 0 (031) 3402-40260

Uitgever:
Kirche Jesu Christi der Heiligen der Letzten Tage, Industriestrasse 21,
Postfach 1549, D-6382 Friedrichsdorf 1
Telefoon: 0 (61) 7271 0334

© 1991 by Corporation of the President of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints
Alle rechten voorbehouden

De tijdschriften van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen verschijnen maandelijks in het Chinees, Deens, Duits, Engels, Fins, Frans, Italiaans, Japans, Koreaans, Nederlands, Noors, Portugees, Samoans, Spaans, Tongaans en Zweeds; eens in de twee maanden in het Indonesisch, Tahitiaans en Thais; en eens per kwartaal in het IJslands.

Informatie voor abonnees in de V. S.:
DE STER (ISBN 1044-3401) is published monthly by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. Second-class postage paid at Salt Lake City, Utah. Subscription price \$10.00 a year. \$1.00 per single copy. Thirty days notice required for change of address. When ordering a change, include address label from a recent issue; changes cannot be made unless both the old address and the new are included. Send USA and Canadian subscriptions and queries to Church Magazines, 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150, United States of America. Subscription information telephone number 801-240-2947.

POSTMASTER: Send address changes to DE STER at 50 East North Temple Street, Salt Lake City, Utah 84150, United States of America.

Jaarabonnement:
Nederland: f 31,00
België: Bfr. 540,00
USA/Canada: US\$ 10,00
Andere landen (per zeepost):
cheque in tegenwaarde van f 33,00

Het abonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij twee maanden voor vervaldatum schriftelijk is opgezegd. Opgezegd en nieuw abonnement te richten aan de administratie; wacht met betalen tot u een acceptiegijs ontvangt.

Verschtijnt twaalf maal per jaar
Printed by Friedrichsdorf Printing Center, Germany

PBMA 9103 DU

9/983 120
Dutch

Handen

President Thomas S. Monson

Tweede raadgever in het Eerste Presidium

**Een klein babyhandje is een wonder.
Als het kind opgroeit, volgen er andere wonderen
die met handen te maken hebben –
van liefde, werk, dienstbetoon en troost.**

Toen Jezus van Nazaret de mensen onderwees en hen diende, sprak Hij niet als de schriftgeleerden en andere intellectuelen van die tijd, maar gebruikte Hij taal die iedereen kon begrijpen. Jezus onderwees in gelijkenissen. De mensen werden door zijn leringen geroerd en gemotiveerd tot een 'nieuwheid des levens'. De herder op de heuvel, de zaaier op de akker, de visser met zijn net, zij werden allemaal het onderwerp van leringen waardoor de Meester eeuwige waarheden onderwees.

Aan de pracht van het door God geschapen menselijk lichaam met zijn wonderbaarlijke vermogens en complexe delen, werd een nieuwe dimensie toegevoegd toen de Heer sprak van ogen die niet toegesloten waren, maar werkelijk zagen; oren die niet hardhorend waren, maar werkelijk hoorden; en harten die niet verhard waren, maar werkelijk wisten en voelden. In zijn leringen had Hij het over de voet, de neus, het gezicht, de zijde en de rug. En heel belangrijk zijn de gelegenheden waarbij Hij sprak over nog een ander lichaamsdeel – de hand van de mens.

De hand wordt door schilders en andere beeldende kunstenaars beschouwd als het moeilijkste lichaamsdeel om op het doek of in klei vast te leggen. Ja, de hand is een wonder. Leeftijd, noch huidskleur, noch lichaamsgrootte vervormen dit scheppingswonder.

Laten we eerst eens denken aan *een kinderhand*. Wie van ons heeft God niet geprezen en zich verwonderd over zijn macht bij het vasthouden van een baby? Dat kleine handje, zo klein en toch zo volmaakt, wordt direct

het onderwerp van gesprek. Niemand kan de verleiding weerstaan om een pink in het grijphandje van een baby te leggen. De lippen gaan glimlachen, de ogen gaan glimmen en men begrijpt de tedere gevoelens die een dichter ertoe aanzetten om te schrijven:

*Baby's zijn de tere nieuwe bloesems
aan de menselijke bomen,
pas uit Gods thuis gevallen om hier
op aarde tot bloei te komen.*

Wanneer het kind groter wordt, gaat het stijf dichtgeknepen handje open in een uiting van volmaakt vertrouwen. 'Neem me bij de hand, moeder, dan zal ik niet bang zijn', spreekt uit dit vertrouwen. Het prachtige liedje dat kleine jeugdwerk kinderen zo mooi zingen, wordt een verzoek om geduld, een uitnodiging tot onderwijzen, en een kans om te dienen:

*Ik heb twee kleine handjes, gevouwen zo fijn,
ze zijn zwak nog en teder, maar doen wat is rein.
Van 's morgens tot 's avonds, ja, ieder moment
is elk van die handjes aan werken gewend.*

*Heb dank, lieve Vader, voor handjes zo teer,
en leer ze te werken, te helpen steeds meer.
Vader, maak toch dat 'k altijd heel duidelijk weet
wat U wilt dat 'k doe en dit nooit meer vergeet.*

De gevoelens die een dergelijke liefde en geloof oproepen, zouden altijd aan alle ouders een toezegging van trouw moeten ontlokken, een vastberadenheid om het goede te doen.

Als we dit nog verder moeten beklemtonen, hoeven we slechts te verwijzen naar de gelegenheid waarbij de discipelen bij Jezus kwamen en zeiden: 'Wie is wel de grootste in het Koninkrijk der hemelen?'

'En Hij riep een kind tot Zich, plaatste dat in hun midden, en zeide:

'Voorwaar, Ik zeg u, wanneer gij u niet bekeert en

wordt als de kinderen, zult gij het Koninkrijk der hemelen voorzeker niet binnengaan. (. . .)

'En een ieder, die zulk een kind ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij.

'Maar een ieder, die één dezer kleinen, die in Mij geloven, tot zonde verleidt, het zou beter voor hem zijn, dat een molensteen om zijn hals was gehangen en hij verzvolgen was in de diepte der zee' (Matteüs 18:1-3, 5-6).

Ten tweede kunnen we kijken naar *een jonge hand*. De jonge jaren zijn een periode om te leren, een periode waarin nijvere handen leren werken, en werken om te leren. Eerlijk werk en liefdevol dienstbetoon worden de kenmerken van een overvloedig leven. Deze dingen werden de meisjes in de JV-klas geleerd, bijvoorbeeld bij het bakken van koekjes die mee werden genomen naar bejaarde vrouwen in een naburig rusthuis. De oude hand van een eenzame grootmoeder greep die van een attente tiener. Er werd geen woord gezegd. De harten spraken met elkaar. De hand die de koekjes had gebakken, werd opgeheven om een traan weg te vegen. Zo'n hand is een reine hand. Zo'n hart is een rein hart.

Dan komt de dag waarop de hand van een jongen de hand van een meisje pakt, en de ouders beseffen plotseling dat kleine kinderen groot zijn geworden. De hand van een meisje is nooit mooier dan wanneer aan haar vinger een ring glinstert die het symbool is van een heilige gelofte. Ze gaat kwieker lopen, haar gelaat gaat stralen en het leven is mooi. De verkeringstijd is aangebroken. Het huwelijk volgt. En weer houden twee handen elkaar vast, dit keer in een tempel. De zorgen van de wereld worden even vergeten. De jongelui denken alleen nog maar aan eenுவை வாarden. De handen, die elkaar vasthouden, weerspiegelen de belofte van de harten. Even is de hemel op aarde.

Er gaat enige tijd voorbij. De hand van een bruid wordt *een moederhand*. Heel voorzichtig verzorgt zij haar dierbare kind. Of het nu bij het baden, aankleden, voeden of troosten is – er is geen hand als die van een

moeder. En de tedere zorg die de moederhand geeft, vermindert niet in de loop der jaren. De hand van een bepaalde moeder zal ik nooit vergeten – van de moeder van een zendeling. Jaren geleden werden tijdens een wereldwijde bijeenkomst van zendingspresidenten de ouders van zendingen uitgenodigd om kennis te maken en even te praten met die zendingspresidenten. De namen van degenen die ons begroetten en ons vriendelijk de hand schudden, zijn vergeten. Maar ik heb wèl de gevoelens onthouden die in mij opkwamen toen ik de eeltige hand schudde van een moeder uit Star Valley (Wyoming). ‘Excuseer alstublieft mijn ruwe hand’, verontschuldigde zij zich, ‘Sinds mijn man ziek is geworden, moet ik het werk op de boerderij doen, zodat onze jongen de Heer kan dienen in het zendingsveld.’ De tranen vloeiden rijkelijk, en dat was goed. Zulke tranen reinigen in zeker opzicht de ziel. Die jongen neemt nog steeds een bijzonder plaatsje in mijn hart in, net zo goed als hij bij haar een bijzonder plaatsje in haar hart innam. Het dienstbetoon van de zoon werd geheiligd door het werk van de moeder.

En we moeten *de vaderhand* niet over het hoofd zien. Of hij nu een kundig chirurg is, een ambachtsman, of een goede onderwijzer, hij onderhoudt zijn gezin met zijn handen. Eerlijk werk, onvermoeibaar zwoegen, daar mag respect voor opgebracht worden. Ik heb als kleine jongen de crisisjaren meegemaakt. De mannen die werk hadden, mochten blij zijn. De banen waren schaars, de uren lang en het loon karig. In onze straat woonde een vader die, hoewel hij al vrij oud was, met eigen handen werkte om zijn dochterrijke gezin te onderhouden. Zijn bedrijfje heette de Spring Canyon Coal Company. Het bedrijf bestond uit een oude vrachtwagen, een berg kolen, een schep, en een man en zijn twee handen. Van de vroege morgen tot de late avond zwoegde hij om de eindjes aan elkaar te knopen. Maar ik herinner me van de maandelijks vasten getuigenisdienst vooral zijn getuigenis, waarin hij zijn dank uitte aan de Heer voor zijn gezin, zijn werk en zijn getuigenis. De vingers van die ruwe, rode han-

den vol met kloven werden wit wanneer ze de rug grepen van de bank waarop ik zat terwijl broeder James Farrell getuigde van een jongen die, in een bos in de buurt van Palmyra (New York), in gebed neerknielde en het hemelse visioen zag van God, de Vader, en zijn Zoon, Jezus Christus. Die jongen was Joseph Smith. De herinnering aan die handen helpt mij te denken aan het trouwe geloof van die vader, aan zijn oprechte overtuiging en zijn getuigenis van de waarheid.

Enkele jaren geleden riep president Harold B. Lee door inspiratie en openbaring broeder Dewitt J. Paul als patriarch in een ring van de kerk in het oosten van de Verenigde Staten. Broeder en zuster Paul waren door de roeping uiterst verootmoedigd. Ze verbaasden zich erover. Ze maakten zich er zorgen over. Ze baden om hemelse bevestiging.

Uit de steunverlening bleek de algemene instemming van de leden. En toen kwam de tijd van de ordening. In het souterrain van het ringgebouw zat Dewitt Paul zenuwachtig op een stoel en sprak in stilte een gebed uit. Naast zuster Paul zat een goede vriendin die zij haar bezorgdheid had toevertrouwd. De vriendin vertelde welk ongebruikelijke en inspirerende voorval er toen volgde:

‘Toen ouderling Lee, die achter de stoel stond, zijn handen ophief om ze op het hoofd van broeder Paul te leggen, viel er plotseling een fel licht, als van fel zonlicht, op ouderling Lee’s hoofd. Het leek wel een zonnestraal door een raam heen.’ Ze vervolgde: ‘Wat een vreemd toeval dat de zon net fel begon te schijnen op het moment dat ouderling Lee zijn handen op het hoofd van broeder Paul zou leggen om er een zegen op uit te spreken en hem te ordenen! Die ervaring was een bevestiging van een heilige roeping. En plotseling besefte ik dat er in dat souterrain geen raam was waardoor de zon kon schijnen.’

Beroering had plaats gemaakt voor gemoedrust. Geloof had twijfel overwonnen. Dierbaar zijn de handen van een profeet.

Tot slot kunnen we het nog hebben over een andere

hand – de *hand van de Heer*. Dat was de hand die Mozes leidde, die Jozua versterkte – de hand die beloofd werd aan Jakob, toen de Heer verklaarde: '(. .) vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw God, (. .) ook ondersteun Ik u met mijn heilrijke rechterhand' (Jesaja 41:10). Dat was de vastberaden hand die de geldwisselaars uit de tempel dreef. Dat was de liefdevolle hand die kleine kinderen zegende. Dat was de sterke hand die dove oren opende en het gezichtsvermogen herstelde van blinde ogen. Door die hand werden de melaatse en de verlamde genezen, en zelfs de dode Lazarus uit de doden opgewekt. Met de vinger van zijn hand werd de boodschap in het zand geschreven die door de wind werd uitgewist, maar in eerlijke harten bewaard werd. De hand van de timmerman. De hand van de leermeester. De hand van Christus – doorboord om voor ons de losprijs te betalen.

Iemand die Pontius Pilatus heette, waste zijn handen in onschuld wat betreft deze man, die de Koning der Joden werd genoemd. O, Pilatus, jij dwaas, jij slapeling! Dacht je echt dat water een dergelijke schuld kon wegwassen?

Wij hebben medelijden met de hand die zonde bedrijft. We benijden de hand die schildert. We eren de hand die bouwt. We waarderen de hand die helpt. We respecteren de hand die dient. We beminnen de hand die verlost – de hand van Jezus Christus, de Zoon van God, de Verlosser van alle mensen. Met die hand klopt Hij op de deur van ons begrip. 'Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen' (Openbaring 3:20).

Zullen we luisteren naar zijn stem? Zullen we de deur van ons leven opendoen voor zijn hemelse aanwezigheid? Die vraag moeten we allen voor onszelf beantwoorden.

Tijdens deze reis, die de sterfelijkheid genoemd wordt, kunnen zich donkere wolken samenvakken op

de horizon van onze bestemming. De weg die wij moeten nemen, kan onzeker zijn, onheilspellend zelfs. We kunnen, zoals ook iemand anders heeft gedaan, het volgende vragen:

'Ik zei tegen de man die het hek der jaren bewaakte:

“Geef me een lamp, zodat ik veilig het onbekende binnen kan treden.” En hij antwoordde: “Ga de duisternis in en leg uw hand in de hand van God. Daar zult u meer aan hebben dan aan een lamp, en het zal veiliger zijn dan een bekende weg” (M. Louise Haskins, geciteerd in *The Oxford Dictionary of Quotations*, tweede editie, London: Oxford University Press, 1953, blz. 239).

Wanneer we onze hand in Gods hand leggen, vermijden we de valkuilen van het leven en komen we veilig aan in ons hemels thuis. □

SUGGESTIES

VOOR DE HUISONDERWIJZERS

1. We kunnen ons in het leven verdiepen door aan verschillende handen te denken:

– Een kinderhand zet ons ertoe aan God te prijzen, ernaar te streven het vertrouwen van het kind waardig te zijn, en met geduld te onderwijzen.

– Een jonge hand leert te werken en te dienen, ter voorbereiding op het nemen van de hand van een ander in het huwelijk.

– Een troostende moederhand waarvan de tedere zorg in de loop der jaren nooit lijkt af te nemen.

– Een vaderhand weerspiegelt het respect dat eerlijk werk en onvermoeibaar zwoegen verdienen.

2. President Monson zegt dat er nog een andere hand is die ons kan leiden, ons tot zegen kan zijn en ons kan beschermen – de hand van de Heer.

3. De grootste gemoedsrust en zegeningen krijgen we door onze hand in de hand van God te leggen en te vertrouwen in zijn leringen en macht.

Maatjes

Zola Whiting

De vriendschap die tussen Ty, een football-speler van het schoolteam, en mijn zevenjarig zoontje Weslon groeide, zou later veel voor beiden betekenen.

Zo hé, zag je dat?' riep Weslon, mijn zoontje van zeven, enthousiast terwijl hij gespannen de verrichtingen van de footballspelers volgde. Hardop verzuchtte hij: 'Ik zou best wel eens met een speler willen praten.'

De laatste tijd stonden we vaak langs het footballveld van de Round Valley High School in Eager (Arizona). Onze dochter Mitzi zat er op school, en niet alleen Weslon, maar ook mijn man en ik hadden plezier gekregen in het volgen van de schoolwedstrijden. En in de loop van het seizoen waren de spelers Weslons helden geworden.

Hoewel ik zelf nogal verlegen ben, besloot ik deze adorerende, timide jongen te helpen om een paar van zijn helden te ontmoeten. 'Kom, dan gaan we een paar spelers een hand geven', zei ik na de wedstrijd, en ik stortte mij met mijn zoon in de massa. We liepen op een van zijn helden af en probeerden hem te feliciteren. De jongen liep ons straal voorbij, en zag kennelijk alleen maar zichzelf en twee uitgelaten meisjes die zich hadden voorgedrongen. De volgende speler mompelde 'bedankt' toen ik 'goed gespeeld' tegen hem zei, maar was al doorgelopen voordat ik hem kon vertellen dat hij een jeugdige bewonderaar had in de persoon van mijn zoon.

Aarzelend liepen we op de laatste speler af. Toen ik

zei dat hij het goed had gedaan, bleef Ty Workman staan, glimlachte breed en zei: 'O, dankuwel!'

Aangemoedigd door zijn reactie vertelde ik hem hoezeer Weslon hem bewonderde. Ty's zwarte haar en knappe gezicht dropen tijdens het luisteren van het zweet. Hij gaf Weslon een hand en zei: 'Bedankt, maatje. Hoe heet je?'

Zachtjes zei mijn zoon: 'Weslon', en keek naar z'n schoenen.

'Weslon vind dat je goed speelt', zei ik. Ty glimlachte naar hem en zei: 'Nou Weslon, dankjewel, zeg. Leuk om je te ontmoeten, maatje.'

De volgende dag ging Mitzi naar school en zei tegen Ty: 'Je hebt 't helemaal gemaakt bij m'n broertje.' En sindsdien bracht zij boodschappen over tussen Ty en Weslon. Al gauw werden de jongens echte maatjes. Na elke wedstrijd zag je Ty, met zijn arm om Weslon geslagen, met hem over de uitslag praten. We gingen altijd kijken, ook de uit-wedstrijden.

Naarmate we Ty beter leerden kennen, bleek dat iedereen hem aardig vond – jong en oud. Hij rookte niet, dronk niet, gebruikte geen drugs, en had hoge normen. Hij spoorde Weslon aan om geen slechte dingen te gebruiken en herhaalde vaak z'n favoriete zin: 'Blijf dicht bij de Heer.'

Een paar weken later kwam Mitzi met ontstellend

nieuws thuis. Met het ongeloof nog op haar gezicht, zei ze: 'Dit is echt verschrikkelijk. Ty heeft multipele sclerose. Hij heeft misschien nog maar een jaar te leven.' Toen we Weslon uitlegden wat multipele sclerose was, betrok zijn gezicht. Er viel een bedrukte stilte toen tot ons doordrong hoe ernstig ziek Ty was.

De daaropvolgende maanden had Ty verschillende aanvallen waarvoor hij naar het ziekenhuis moest. Hij viel af maar bleef zichzelf dwingen om op het veld goed te presteren. Hij en Mitzi waren ook lid van de zang- en dansgroep van de school, en tussen ziekenhuisopnames speelde hij het klaar om aan veel moeilijke repetities en uitvoeringen mee te doen.

Laat op een avond kregen we een telefoontje van Ty's vader. 'Ty is behoorlijk ziek. Ik denk dat het goed voor 'm zou zijn als Weslon hem morgen in het ziekenhuis opzoekt. Hij kan bijna niks zien, en z'n benen zijn verlamd.'

Na dat telefoontje verdween Weslon z'n kamer in. Even later kwam hij er weer uit, z'n ogen nat van de tranen. 'Ik heb voor Ty gebeden.'

De volgende ochtend gingen we naar het ziekenhuis, met cadeautjes die we met Weslons spaargeld gekocht hadden. Ty begroette Weslon opgewekt met 'Hallo maatje! Hoe gaat 't? Ik zie niet zoveel, jullie zijn allemaal schaduwen.'

'We hebben wat voor je meegebracht, Ty', zei ik, en ik probeerde om geen angst in mijn stem te laten doorklinken.

'O, dank jullie wel', zei Ty. Hij keek wel onze kant op, maar het was duidelijk dat hij ons niet goed kon zien. Tijdens ons bezoek deed ik m'n best opgewekt te klinken, maar het deed zeer om de twee maatjes met elkaar te zien praten.

We waren stomverbaasd toen Ty een paar dagen later weer thuiskwam. Hij kon weer zien, en langzaam keerde het gevoel in z'n benen terug. Al gauw zat hij weer op school.

Ons gezin bracht de daaropvolgende maanden veel tijd door met Ty. Tijdens Ty's bezoeken werden we door gelach en vriendschap opgebeurd. Ty praatte met Weslon over veel verschillende dingen, en herhaalde altijd zijn slogan: 'Blijf dicht bij de Heer.'

Kort na de kerst werd Ty overgebracht naar een ziekenhuis in Phoenix (Arizona). Toen hij daar was, raakte hij in coma. Net toen we besloten hadden om met Weslon de lange rit naar Phoenix te maken omdat de doktoren verwachtten dat Ty niet lang meer zou leven, werden we gebeld. Ty was niet meer in coma!

Toen hij uit het ziekenhuis kwam, namen z'n ouders hem mee naar een specialist in Californië. Na een uit-

Zelfs in het zendingsveld bleef Ty met Weslon praten door brieven waarin hij werd aangespoord om zich op een zending voor te bereiden. En bij elke brief deed Ty een muntje voor Weslons zendingsspaarpot.

gebreed onderzoek sloten de doktoren multiële sclerose uit. Na nog een hele serie tests bleek dat Ty aan een virusaandoening leed die bij zware stress of inspanning het zenuwstelsel tijdelijk en gedeeltelijk uitschakelde. Dat bericht bracht grote opluchting. Ty was wel ziek, maar nu wist hij hoe hij de verlamrende aanvallen kon voorkomen en, wat het mooiste van alles was, zijn leven zou niet vroegtijdig beëindigd worden.

Ondanks zijn veelvuldige afwezigheid, slaagde Ty voor zijn schoolexamen. In de zomer had Ty een baantje en trainde hij voor het Arizona *all star*-footballteam. Hij was een van de vier jongens uit onze streek die voor dat team geselecteerd werden. Weslon mocht naar de training komen kijken, en natuurlijk maakten we de lange rit naar Prescott (Arizona) om de wedstrijd te zien. Door zijn ziekte was Ty de lichtste in het veld, maar mede dankzij hem won zijn team.

Na de wedstrijd kwam hij het veld af, helemaal bezweet maar met zijn stralende glimlach op het gezicht. Ty sloeg z'n arm om z'n maatje heen, en terwijl ik foto's nam, praatten zij over de wedstrijd. 'Blijf hier,' zei hij tegen Weslon, 'ik moet even wat pakken.' En even later kwam hij teruggerend. In zijn hand had hij z'n *all star*-petje dat hij had gekregen omdat hij aan de wedstrijd had meegedaan. Hij zei tegen Wes-

lon: 'Hier. Dit is voor jou. Bedankt dat je bent komen kijken, maatje.'

Ty is voor veel mensen een bron van inspiratie geweest. Op de Round Valley High School werd hem de eerste 'Ty Workman-onderscheiding' uitgereikt; deze wordt nog steeds elk jaar uitgereikt aan een leerling die tegenslag te boven is gekomen.

In december 1987 werd Ty op zending geroepen in het Zendingsgebied Charlotte North Carolina. In zijn toespraak zei hij: 'Ik heb hier een vriendje dat me heel dierbaar is. Hij heet Weslon Whiting.' Het was voor ons allemaal een emotionele dienst.

Ty heeft een eervolle zending vervuld. Hij vergat z'n maatje niet, en schreef hem in dezelfde geest als zijn gesprekken. In plaats van te denken aan de vreugde die hij een kleine jongen gegeven heeft, draait hij de zaak om. Ik zal bijvoorbeeld niet snel vergeten dat hij schreef: 'Weslon, je bent een grote hulp voor mij, meer dan je ooit zal weten.' En bij elke brief deed hij een muntje voor Weslons zendingsspaarpot.

Het is nu drie jaar geleden dat ze dachten dat Ty niet lang meer zou leven. Ik dank deze uitzonderlijke jongeman voor het geloof dat hij me in een jongere generatie heeft gegeven. En ik wil hem danken dat hij mijn zoon het lichtend voorbeeld van een echte held heeft gegeven. □

Paschabeloften

die met het laatste avondmaal vervuld werden

Terry W. Treseder

Het laatste avondmaal van onze Heer valt in de geschiedenis van het evangelie op als het begin van een reeks gebeurtenissen zo groots dat iedere menselijke ziel – hetzij levend, dood of nog ongeboren – voor zijn onsterfelijkheid en verhoging afhankelijk zou worden van Jezus, de Messias. De tijd van deze belangrijke gebeurtenis was gekozen door de grote Leermeester.

Het laatste avondmaal was niet alleen bijzonder als een nieuwe, heilige verordening, maar het was bovendien de vervulling van beloften die al meer dan duizend jaar herhaald waren en waar sinds de tijd van Israëls omzwervingen in de woestijn elk jaar tijdens het Pascha om gebeden was. Hoe meer wij het Pascha, zoals de joden dat in de tijd van Jezus vierden, gaan begrijpen en waarderen, hoe beter wij ons eigen avondmaalsverbond begrijpen en ons verwonderen over de oneindige liefde en het geduld van onze Broeder, de Heer Jezus Christus.

Jehova had, als God van het Oude Testament, zijn pasbevrjide kinderen concreet geboden om hun verlossing uit Egypte te herdenken:

‘Onderhoudt dan (het feest der) ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. Daarom moet gij deze dag onderhouden in uw geslachten als een altoos durende inzetting. (. . .)

‘En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, dan zult gij zeggen: Het is een Paasoffer voor de Here, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde’ (Exodus 12:17, 26-27).

Bij de introductie van het Pascha, zorgde de Heer ervoor dat zijn afgodische kinderen een volk werden dat beter voorbereid was op zijn geestelijke koning.

Met het Pascha werd Israëls bevrijding uit de Egyptische slavernij gevierd. De Heer toonde door zijn profeet Mozes zijn macht door middel van een serie plagen. Ter voorbereiding op de laatste plaag, de verschrikkelijke dood van de eerstgeborene in elk Egyptisch gezin, gebood de Heer de gezinnen in Israël om een rein, onbevlekt lam te offeren.

‘Daarna zult gij een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen.

‘En de Here zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten ziet, dan zal de Here die deur voorbijgaan en de verderver niet toelaten om in uw huizen te komen om te slaan’ (Exodus 12:22-23).

Die nacht van bevrijding, vierden de Israëlieten het

Wij kunnen, net als de kinderen Israëls, gevrijwaard worden van de verderver door het bloed van het Lam, als we het maar door bekering '(. .) aan de bovendorpel en aan de beide deurposten (. .)' van ons leven strijken.

feest van het offerlam en het ongezuurde brood, want in hun haast hadden ze geen tijd om te wachten op het rijzen van het brood (zie Exodus 12:39).

In de drieduizendjarige geschiedenis van de Paschaceremonie is er erg weinig veranderd. De symbolen uit de bijbelse Paschadienst zijn tot op de dag van vandaag behouden gebleven, en de volgorde en de betekenis van de symbolen zijn ook nog hetzelfde. Alleen de gesproken delen voor de kinderen zijn toegevoegd aan de *Haggada* (de Paschatekst) om hun te vertellen van de exodus, en na de vernietiging van de tempel in Jeruzalem werden er twee extra symbolische spijzen toegevoegd aan de *sederdis*. We kunnen het laatste avondmaal in het licht van deze Paschatraditie beschouwen, en in gedachten houden dat de Heer zelf deze heilige traditie heeft ingesteld, die later heeft vervuld en vervolgens opnieuw heeft ingesteld als het avondmaal.

EEN REIN HUIS

Op de eerste dag van het Pascha stuurde de Heer twee van zijn discipelen erop uit om een plaats te zoeken en voor te bereiden waar zijn discipelen en Hij het Pascha konden vieren (zie Marcus 14:12-15).

De twee discipelen die Hij uitzond om de *seder* voor te bereiden, werden naar een bovenkamer geleid. Daar aangekomen, inspecteerden ze waarschijnlijk de kamer om zich ervan te overtuigen dat die absoluut schoon was. Ook tegenwoordig maakt een schoonmaak van het huis deel uit van de religieuze voorbereidingsceremonie van iedere getrouwe jood.

De Heiland nam die traditie ook mee naar zijn Vaders huis, de tempel. Hij begon zijn bediening tijdens een Paschaviering door de tempel te reinigen van geldwisselaars en dieven (zie Johannes 2:15). Hij sloot zijn bediening op dezelfde manier af. Na zijn triomfale intocht in Jeruzalem, temidden van vererende uitroepen van de Paschamenigte, ontdeed Hij de tempel weer van wereldlijke activiteiten (zie Matteüs 21:12). Bij beide gelegenheden nodigde Hij de geestelijk hongerende menigte uit om het nu gereinigde heiligdom binnen te komen, en genas de zieken, predikte het evangelie van liefde, en profeteerde over zijn dood, opstanding en wederkomst.

OFFERLAM

In Marcus staat dat '(. .) op de eerste dag van het feest der ongezuurde broden (. .) men gewoon was het Pascha te slachten (. .)'. In de middag van de eerste dag van het Pascha nam een ouder lid van het gezin gewoonlijk een onbevlekt lam mee naar de tempel als offerande. Het lam werd door een priester gedood en vervolgens terugggegeven voor het Paschamaal. Om het vlees geschikt te maken voor de *sederdis*, moest een priester het dier in de tempel offeren.

Met deze vereiste in gedachten kunnen we beter begrijpen waarom er volgens geschiedkundigen tijdens de Paschaweek zulke grote menigten in Jeruzalem waren. (Tijdgenoot Flavius Josephus, een Joods historicus, schreef dat er aan een bepaald Pascha 256500 mensen meededen.) Deze enorme menigten kwamen

CHRISTUS REINIGT DE TEMPEL – SCHILDER. CARL HEINRICH BLOCH. ORIGINEEL IN DE KAPEL VAN HET KASTEEL FREDERIKSBORG (DENEMARKE). GEPLAATST MET TOESTEMMING VAN HET FREDERIKSBORGMUSEUM.

uit traditie en godsdienstige overtuiging naar Jeruzalem, waar ze hun lammeren in de tempel lieten offeren. Volgens de wet moesten deze lammeren binnen een periode van twee uur gedood worden (ongeveer tussen drie en vijf uur 's middags). Dit was mogelijk vanwege de gewoonte om deze offeranden op twee opeenvolgende dagen uit te voeren.

Als de Heiland zijn Paschamaal op de eerste van deze twee dagen gegeten heeft (wat volgens het verslag van Marcus het geval lijkt te zijn), dan stierf de Heer de volgende dag, de dag van zijn kruisiging,

terwijl in de tempel de Paschalammeren gedood werden.

De overeenkomsten van de Heiland met het offerlam zijn uitgebreid in de Schriften bevestigd, zowel in de oude als de hedendaagse Schriften. Jesaja heeft geprofeteerd: 'Hij werd (...) als een lam (...) ter slachting geleid (...)' (Jesaja 53:7).

Petrus heeft verklaard: '(...) wetende, dat gij niet met vergankelijke dingen (...) zijt vrijgekocht (...), maar met het kostbare bloed van Christus, als van een onberispelijk en vlekkeloos lam. Hij was [uitgekozen],

vóór de grondlegging der wereld' (1 Petrus 1:18-20; zie ook Willibrord-vertaling).

Mormon heeft geschreven: 'O, gij ongelovigen, wendt u daarom tot de Here; roept de Vader krachtig aan in de naam van Jezus, opdat gij misschien in die grote en laatste dag vlekkeloos, rein, schoon en wit moogt worden bevonden, gereinigd door het bloed van het Lam' (Mormon 9:6).

Alleen de zondeloze, onbevleete Messias kon ons van onze zonden verlossen en aan de strenge eisen van de gerechtigheid voldoen. Wij kunnen, net als de kinderen Israëls, gevrijwaard worden van de verderver door het bloed van het Lam, als we het maar door

bekering '(...)' aan de bovendeur en aan de beide deurposten '(...)' van ons leven strijken.

DE VRUCHT VAN DE WIJNSTOK

De vrucht van de wijnstok – wijn of druivesap – had, en heeft nog steeds, twee doelen tijdens de *sederavond*. Het eerste glas symboliseert vreugde vanwege de gewonnen vrijheid. Volgens de Haggada wordt er een zegen uitgesproken over de wijn of het druivesap:

'Gezegend zijt gij, Here, onze God, Koning van het heelal, die de vrucht des wijnstoks hebt geschapen. Gezegend zijt gij, Here, onze God, Koning van het heelal, die ons (...) gezegend hebt met zijn geboden.

De overeenkomsten van de Heiland met het offerlam zijn uitgebreid in de Schriften bevestigd, zowel in de oude als de hedendaagse Schriften. Jesaja heeft geprofeteerd: 'Hij werd (. . .) als een lam (. . .) ter slachting geleid.'

ILLUSTRATOR: ROBERT T. BARRETT

En Gij hebt ons in liefde gegeven, o, Here, onze God, (. . .) het feest van Matzot [ongezuurde broden], de tijd van onze vrijheid (. . .) en hebt ons als ons erfdeel heilige tijden gegeven in vreugde en blijheid.'

De Messias zegende de eerste beker niet op de traditionele manier, maar Hij 'nam een beker op, sprak de dankzegging uit en zeide: Neemt deze, en laat hem bij u rondgaan.

'Want ik zeg u, Ik zal van nu aan voorzeker niet van de vrucht van de wijnstok drinken, voordat het Koninkrijk Gods gekomen is' (Lucas 22:17-18).

Er zou voor de Heiland geen vreugde meer zijn totdat zijn bediening op aarde afgerond was, totdat Hij als verheerlijkt, opgestaan persoon terug zou keren, als iemand die alles had overwonnen voor zijn zondige broeders en zusters.

ONGEZUURD BROOD

Ter voorbereiding op het Pascha is de bovenkamer ook ontdaan van zuur (gist). Geen enkel zuurhoudend (gegist) produkt zal waar dan ook in het huis aanwezig zijn geweest.

Het eten van het ongezuurd brood, of *matza*, is altijd een kenmerk geweest van het Pascha. In feite wordt het in de Schriften vaak de viering van 'het feest der ongezuurde broden' genoemd (zie Exodus 12:17; Matteüs 26:17). Tegenwoordig doorzoeken de gezinsleden op de avond voor de *seder* samen het hele huis en verwijderen alle kruimels brood of flessen met gegiste drank. De stapel gegiste produkten wordt dan buiten

het huis verbrand. Een hele week lang eet men alleen maar *matza*.

Dit gedeelte van het Pascha was belangrijk voor de Heer, want Hij had het uitdrukkelijk geboden:

'Zeven dagen lang zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden. (. . .) Niets wat gezuurd is, zult gij eten; gij zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten' (Exodus 12:19-20).

Paulus heeft bij het schrijven van het volgende uitgeweid over de betekenis van het zuurdeeg in het Pascha: 'Uw roem deugt niet. Weet gij niet, dat een weinig zuurdeeg het gehele deeg zuur maakt?

'Doet het oude zuurdeeg weg, opdat gij een vers deeg moogt zijn; gij zijt immers ongezuurd. Want ook ons paaslam is geslacht: Christus.

'Laten wij derhalve feest vieren, niet met oud zuurdeeg, noch met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met het ongezuurde brood van reinheid en waarheid' (1 Korintiërs 5:6-8).

Brak de Heer gezuurd of ongezuurd brood toen Hij het avondmaal instelde? In het Griekse manuscript wordt het woord *adzumos* gebruikt bij verwijzingen naar het feest der ongezuurde broden, en het woord *artos* bij verwijzingen naar het brood dat gebruikt werd bij het laatste avondmaal. Gebruik van zowel de ene soort als de andere soort brood zou volkomen in overeenstemming zijn geweest met de onderwijsmethode van de Meester waarbij Hij traditionele joodse traditie vermengde met symbolische vernieuwing. Als Hij *matza* had gebroken, zou dat overeenkomstig het

Pascharitueel zijn geweest, maar het zou de *matza* een nieuwe betekenis hebben gegeven. Als Hij een vers, gezuurd brood had gebroken, zou Hij daarmee op dramatische wijze het nieuwe zuurdeeg van de verlossing hebben gesymboliseerd dat Hij in de wereld gebracht had:

‘Nog een gelijkenis sprak Hij tot hen: Het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan een zuurdesem, welke een vrouw nam en in drie maten meel deed, totdat het geheel doorzuurd was’ (Matteüs 13:33).

Net zoals het brood Christus en zijn zoenoffer voorstelde, moesten de discipelen de boodschap van verlossing verspreiden. Zij moesten als zuurdesem fungeren, nu zij door het nieuwe zuurdesem van het evangelie daartoe gemachtigd waren.

Degene die de *sederdienst* leidt, wast zijn handen (en dat doet men tegenwoordig nog steeds), zegende vervolgens de *matza* en deelde die rond zodat de anderen ervan konden eten. De *matza* was het symbool van de vrijheid, daar de Israëlieten Egypte in zoveel haast verlieten dat het brood niet goed had kunnen rijzen.

De Heer gaf het symbolische brood een hele nieuwe betekenis: ‘En Hij nam een brood, brak het en gaf het hun, zeggende: Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot mijn gedachtenis’ (Lucas 22:19).

Het brood stelt nog steeds vrijheid voor – vrijheid van dood en zonde – maar het stelt ook het middel voor waardoor die vrijheid verkregen is. En zo maken we, bij het nemen van het brood van het avondmaal, de Heiland tot een onderdeel van ons, van ons leven. Jezus is het brood van ons leven, de enige mogelijkheid op verlossing. Jezus noemde zichzelf tijdens zijn bediening vaak ‘het brood des levens’ (zie Johannes 6:47-51).

NOGMAALS DE VRUCHT VAN DE WIJNSTOK

Wanneer tijdens de *sederavond* iedereen gegeten heeft van de *matza*, vertelt de leider volgens traditie het verhaal van de exodus, de uittocht, en onderbreekt hij het verhaal vier keer om de vrucht van de wijnstok te zegenen en te bidden om vervulling van de goddelijke beloften.

‘Verlos ons, o, Heer, dat bidden wij U. Wij bidden U, o, Heer, maak ons voorspoedig. (. . .) Moge de Barmhartige ons waardig maken om de dagen van de Messias en het leven in de toekomstige wereld te zien. “Hij schenkt zijn koning grote uitredingen, en betoont trouw aan zijn gezalfde; aan David en zijn nageslacht voor altijd.” Moge Hij die vrede brengt in den heu,

vrede brengen voor ons allen en voor heel Israël. Zeg, Amen!’ (Haggada.)

Ook hierin week de Heer van de traditie af door een nieuwe dimensie toe te voegen aan de betekenis van de wijn of het druivesap: ‘Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, die voor u uitgedronken wordt’ (Lucas 22:20).

De beloften werden die avond vervuld door het vergieten van het bloed van Gods geliefde Zoon. Het sap stelde niet langer verwachte beloften voor, maar beloften die getrouw vervuld waren.

BITTERE KRUIDEN

‘Het vlees zullen zij dezelfde nacht eten; zij zullen het eten op het vuur gebraden, met ongezuurde broden, benevens bittere kruiden’ (Exodus 12:8).

Het is gewoonte om op dit moment tijdens de Paschadien bittere kruiden te eten, zoals mierikswortel of sjalot, die de bitterheid van de slavernij voorstellen. Vaak wordt er op de *matza marror* (kruidenmoes) gegeten en *haroset* (een mengsel van appels, noten en pittige saus). *Haroset* stelt de specie voor die door de Israëlieten voor het metselen werd gebruikt.

Hoewel deze traditie niet concreet wordt genoemd in de Schriften, kan Jezus deze vaste gewoonte wel hebben gevolgd. Het is opmerkelijk dat Jezus, op de tijd dat zij dit onplezierige gedeelte van de maaltijd zouden hebben gegeten, ‘diep ontroerd [werd] in de geest’. Terwijl ze aten, getuigde de Heiland: ‘Doch zie, de hand van hem, die Mij verraadt, is met Mij aan tafel’ (Lucas 22:21).

De Heer had de voeten van Judas Iskariot net zo liefdevol gewassen als de voeten van alle anderen. Hij had Judas de symbolen van het eeuwig leven geboden, een gave van allesovertreffende liefde. Wetend dat deze apostel tot zijn eigen oordeel had gegeten, kon de Heer alleen maar groot verdriet voelen terwijl hij nadacht over het verlies van iemand die Hij liefhad, en over zijn verraad.

ZOUT WATER

De bittere kruiden worden aangevuld met kommen zout water, waarin de eters groenten (*karpas*) dopen, zoals sla en ui loof. Het zoute water stelt de tranen voor, veroorzaakt door de slavernij.

Wij kunnen niet meer dan een aanwijzing vinden dat Jezus en zijn discipelen deze gewoonte volgden. Nadat Jezus verklaard had dat er een verrader aanwe-

zig was, begonnen zijn discipelen te speculeren wie de schuldige kon zijn. 'En zeer bedroefd, begonnen zij, een voor een, tot Hem te zeggen: Ik ben het toch niet, Here? Hij antwoordde hun en zeide: Die zijn hand met Mij in de schotel heeft gedoopt, die zal Mij verraden' (Matteüs 26:22-23).

De bitterheid en tranen van geestelijke slavernij, het tegengestelde van de vreugde van de vrijheid, konden niet beter geïllustreerd worden.

Zij die ervoor kiezen om de Heiland te volgen, ontvagen de vreugde en de verlossing die wij uitsluitend krijgen door het zoenoffer van de Heer, dat wordt voorgesteld door de vrucht van de wijnstok en het brood dat leven geeft. Zij die Hem verwerpen, ontvagen ellende en geestelijke slavernij, die voorgesteld worden door de bittere kruiden en het zoute water.

VERHANDELING BIJ DE MAALTIJD

Na het symbolische maal van de exodus, zullen Jezus en zijn discipelen begonnen zijn aan een feestdis, waartoe vroeger het offerlam behoorde. Maar na de verwoesting van de tempel in Jeruzalem aten de joodse gezinnen het geroosterde vlees niet meer om de heiligschennis van het eten van ongeschikt vlees (vlees dat niet in de tempel kon worden bereid) te vermijden. Een gebraden beentje [schenkel] werd aan de *sedertis* toegevoegd als symbool van het Paschalam.

Het was gebruikelijk om op dit punt van de *sedervond* een moraliserende bespiegeling te houden over het onderwerp vrijheid. (Hedendaagse rabbi's citeren vaak rabbijnse spreuken of bespreken historische gebeurtenissen zoals de vernietiging van de Joden in Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog, of de vorming van de staat Israël.) Johannes beschreef de geweldigste Paschaverhandeling in de geschiedenis van de mensheid, die kort na de feestdis begon (zie Johannes 13-17).

De Heer leidde zijn verhandeling in door de apostelen de voeten te wassen, wat over het algemeen een eerbetoon was van de gastheer aan een hooggeachte gast. De Heiland toonde hierdoor op tedere wijze de nobele eigenschappen te bezitten van een meester die diende, een meester die liefhad (zie Johannes 13:12-15).

Na deze liefdesdienst, uitte de Heer gedurende de rest van de avond zijn liefde voor zijn apostelen en spoorde hen aan zijn voorbeeld te volgen:

'Gelijk de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft nu in mijn liefde. (. . .)

'Dit is mijn gebod, dat gij elkander liefhebt, gelijk Ik u heb liefgehad' (Johannes 15:9, 12).

De Heiland weidde uit over de boodschap van liefde, voorspelde de omstandigheden van zijn dood, troostte de apostelen met de verzekering dat Hij zou terugkeren, legde de rol van de Heilige Geest uit en sprak een hopenpriesterlijk gebed uit voor 'de zijnen, die Hij in de wereld liefhad' (zie Johannes 13:1).

Dit zijn de boodschappen waarmee we ons in gedachten zouden moeten bezighouden bij het denken aan de Heiland tijdens de avondmaalsgebeden.

LOFZANG VAN VRIJHEID

'En na de lofzang gezongen te hebben, vertrokken zij naar de Olijfb'erg' (Marcus 14:26).

De *sedervond* eindigt volgens traditie met lofzangen van vrijheid.

Welke lofzang zong de Heiland van de mensheid op weg naar Getsemane? We kunnen het in de Schriften niet vinden. Maar Israël zong het *Hallel* bij de grote feesten, de naam die aan Psalm 113-118 gegeven is. Het kan ook Psalm 136 geweest zijn, die bekend staat als het 'grote Hallel'. Bij het Pascha worden deze psalmen in de familiekring en in de tempel gereciteerd. Het zijn alle lofzangen van dankbaarheid voor de macht van de Heer en de verlossing die Hij schonk. Psalm 118 is een messiaanse lofzang die ingaat op de verlossing van de mensheid van de geestelijke en lichamelijke dood door de Heer. In Psalm 116 is ook sprake van bevrijding van de dood.

Sindsdien zijn er honderden Paschalofzangen gecomponeerd en gezongen – sommige bijbels, andere rabbijns, weer andere geschreven door hedendaagse psalmisten. Tijdens het paasfeest zullen miljoenen joodse gezinnen een dergelijke lofzang zingen:

*Laat ons zingen met grote verheuging
Over het wonder van onze beëindiging
Slavernij werd vrijheid
Smart werd blijheid
Na rouw kwam feestvreugde
En duisternis werd licht
Laat ons voor eeuwig voor God een nieuw lied zingen. □*

Terry W. Treseder is lid van de Wijk Crystal Heights 2, in de Ring Salt Lake Highland. Ze heeft aan de Brigham Young University een graad behaald in de Midden-Oostenwetenschappen.

ZONDEN

Vergeven, maar niet vergeten

Heather O'Brien

Na jaren van inactiviteit zei mijn vader plotseling dat we weer naar de kerk zouden gaan. Daar was ik het helemaal niet mee eens. Mijn hele jeugd wist ik weinig van de mormoonse kerk af. Maar ik wist wel dat er regels waren tegen alles wat ik nu deed. Ik vond het maar een fanatieke organisatie die eiste dat je jezelf alles moest ontzeggen. Dat was iets wat ik en mijn vriendinnen niet konden begrijpen en volledig verwierpen. Trouwens, wat zouden mijn vriendinnen ervan zeggen als ze erachter kwamen dat ik weer naar de kerk ging?

Uiteindelijk sprak ik met mijn vader af dat ik het een tijdje zou proberen. Als ik daarna zou besluiten niet meer te gaan, zou hij mij niet dwingen. Toen was het zondag. Ik zat in de avondmaalsdienst en in de zondagsschool alsof ik doof was. Toen ging ik naar de jonge-vrouwen. Ik zat in de hoek van het lokaal met mijn armen over elkaar en met een boze blik in mijn ogen. (Later hoorde ik dat ik in mijn opzet was geslaagd om de adviseuse goed zenuwachtig te maken.) Na die zondag besloot ik om nooit meer te gaan! Om er de volgende zondagen onderuit te komen, verzon ik de meest uiteenlopende ziekten, van een verkoudheid tot angina.

Hoewel ik het toen ontkend zou hebben, had ik die eerste zondag in de kerk toch iets gevoeld. Ik voelde

iets bij die adviseuse die werkelijk iets om dat vreemde meisje in de klas scheen te geven. Ik voelde ook iets bij een meisje van school die in mijn geestelijk welzijn geïnteresseerd was. Vanaf die tijd zei ze iedere keer als ik iets verkeerd deed, dat er een God – die mij overigens onbekend was – op me lette. Op de een of andere manier overtuigde ze me om mee naar de kerk te gaan.

Toen sprak ik met de bisschop, een potige boer die haast te zacht leek vergeleken met zijn angstaanjagende gestalte. Bij dat eerste gesprek vroeg hij me het gebed uit te spreken. Ik weigerde. Ik wist wel hoe het moest, maar het ging niet. Ik dacht dat God niet naar een zondaar zou luisteren. De bisschop scheen het te begrijpen. Hoe, dat wist ik niet, want ik was er zeker van dat hij nog nooit in zijn leven had gezondigd. Maar hij veroordeelde me niet. Hij behandelde mij hetzelfde als de 'heiligen' in zijn wijk. Omdat ik me zo geaccepteerd voelde, bleef ik komen.

De volgende maanden kreeg ik met allemaal nieuwe gevoelens te maken. Ik ontdekte dat het door de Geest van de Heer kwam, die me probeerde te vertellen dat alles wat ik hoorde en voelde waar was. Ik denk dat ik toen nog geen getuigenis had.

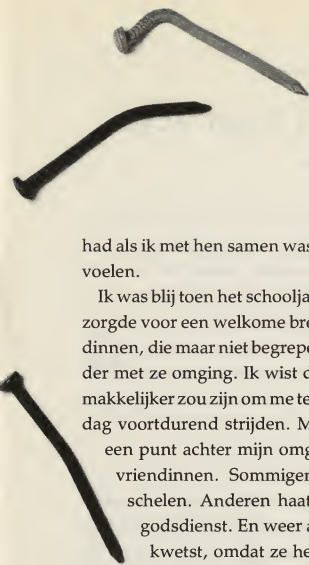
Ik weet alleen dat ik van mijn vriendin en haar grappige ideeën hield. Ik hield van mijn adviseuse omdat zij van mij hield. Ik hield van mijn bisschop omdat hij me niet veroordeelde. Ik hield van de gevoelens die ik

Sommigen hebben
gezegd dat zondigen is
als het slaan van spijkers
in een plank, en dat door
bekering de spijkers
worden verwijderd.
Maar (. . .)

(. . .) ze vergissen zich.
Als we ons bekeren,
blijven er geen gaatjes
achter, omdat we een
nieuwe plank krijgen.

had als ik met hen samen was. En ik wilde me altijd zo voelen.

Ik was blij toen het schooljaar voorbij was. De zomer zorgde voor een welkome breuk met mijn oude vriendinnen, die maar niet begrepen waarom ik steeds minder met ze omging. Ik wist dat het op die manier gemakkelijker zou zijn om me te bekeren. Ik moest iedere dag voortdurend strijden. Maar in augustus zette ik een punt achter mijn omgang met al die vroegere vriendinnen. Sommigen van hen kon het niet schelen. Anderen haatten mij en mijn nieuwe godsdienst. En weer anderen voelden zich gekwetst, omdat ze het niet begrepen. Maar ik begreep het wel en wist dat ik vanaf die tijd anders zou zijn.

Ik greep het evangelie vast en liet het niet meer los. Ik werkte hard om het verschil in kennis met mijn vrienden die in het evangelie waren opgegroeid, te overbruggen. Veel van mijn mormoonse leeftijdgenoten vonden mij fanatiek. Ik denk dat het daar wel op leek, maar ik probeerde volmaakt te zijn omdat ik ervan overtuigd was dat ik mij nooit van mijn zonden zou kunnen losmaken. Ik dacht dat als ik alle antwoorden in de kerk wist en onderscheidingen in het seminarie ontving, ik alle gemaakte fouten kon goedmaken. Ik weet nog dat ik toen dacht dat mijn verleden me altijd zou blijven achtervolgen. Ik aanvaardde dat en probeerde het door volmaaktheid te compenseren.

Een van de moeilijkste stappen in het bekeringsproces (althans voor mij) was om mezelf te vergeven. Vier jaar lang heb ik geworsteld. Voor anderen leek ik geestelijk ingesteld en goed in de Schriften onderlegd. Sommigen zeiden tegen me dat ik zoveel vooruitgang had gemaakt en dat het zo goed met me ging, maar ik bleef met mijn schuldgevoelens rondlopen. Ik beging mijn oude zonden niet meer, en ik wist zeker dat God tevreden was over mijn nieuwe leven. Maar ik had het gevoel dat Hij mijn oude zonden nog steeds niet vergeven had, en erop zat te wachten dat ik weer zou vallen.

Verward en wanhopig vroeg ik uiteindelijk om een zegen. De vrede die er in mijn hart kwam bij het ont-

vangen van die persoonlijke openbaring, kan ik niet met woorden omschrijven: ik zou de geruststelling van de Heilige Geest krijgen en weten dat ik mijn Hemelse Vader behaagde.

Hoe kon dat nou? Mijn verstand begreep het niet, maar mijn hart aanvaardde het. Dus geloofde ik het.

Pas toen ik een boek van Jeffrey R. Holland aan het lezen was, toen nog president van de Brigham Young University in Provo (Utah), kwam ik een uitleg tegen die ik begreep. In *However Long and Hard the Way*, vergelijkt president Holland het leven met een plank. Iedere keer als we een zonde begaan, slaan we er een spijker in. Veel mensen denken helaas dat als we ons bekeren, de spijkers weliswaar worden verwijderd, maar dat er gaatjes achterblijven. Hij verklaart echter dat er geen gaatjes achterblijven, omdat we na onze bekering met een nieuwe plank beginnen. Ik vond deze gelijkenis nog mooier toen ik ging beseffen dat de enige gaten die overblijven, de gaten zijn in de handen en voeten van de Heiland. Zijn zoenoffer was volkomen.

Het is van wezenlijk belang om te weten dat de Heer heeft beloofd onze zonden niet meer te gedenken (zie Leer en Verbonden 58:42). Het is onmogelijk om je leven te veranderen als je gelooft dat je nooit van je zonden bevrijd kunt worden. Wij moeten weten dat Hij ons werkelijk kan reinigen.

Toch vroeg ik me af waarom mij niet werd toegestaan mijn oude zonden te vergeten. Wat moest ik ervan leren? Ik weet nu dat de herinnering aan deze dingen je helpt om ook de barmhartigheid van de Heer en de macht van de vergeving niet te vergeten. Ik ben zeker niet blij dat ik die zonden heb begaan. Maar zo is het evangelie voor mij nooit vanzelfsprekend, omdat ik weet wat er anders van mij zou zijn terechtgekomen. Ik kijk niet meer op mijn zonden terug als bloedzuigers op mijn ziel, maar ik heb gemerkt dat ze een hulpmiddel zijn om naastenliefde te ontwikkelen. Ik wil hiermee niet zeggen dat we moeten zondigen om naastenliefde te kunnen ontwikkelen. Goddeloosheid heeft nooit geluk betekend, noch zal het dat ooit betekenen, ongeacht de prestaties na de bekering. Maar het feit dat we onze zonden niet kunnen vergeten, heeft een doel. En volgens mij is het Gods doel dat we anderen helpen begrijpen dat er door bekering een nieuwe plank op hen staat te wachten – een plank zonder gaten of zelfs maar splinters – een plank die net als het kruis van Golgota van een boom afkomstig is. □

Een getuigenis ontwikkelen: 'één voor één'

Het algemeen presidium van de zustershulpvereniging

Toen de Heer aan de Nephieten verscheen, nodigde Hij ieder van hen als volgt uit: 'Staat op en nader tot Mij, opdat gij uw handen in Mijn zijde zult kunnen steken, en opdat gij tevens de tekenen der nagelen in Mijn handen en in Mijn voeten zult kunnen voelen, zodat gij moogt weten, dat Ik de God van Israël ben, en de God der ganse aarde, en voor de zonden der wereld ben gedood.' En dus traden zij, 'één voor één toe, totdat zij dit allen hadden gedaan, en met hun ogen zagen en met hun handen voelden, en met zekerheid wisten' (3 Nephi 11:14-15).

ILLUSTRATOR: JOHN SCOTT

Een getuigenis ontwikkelen

Ons grootste verlangen is dat ieder van u, onze zusters, zal opstaan en toenaderen, één voor één, opdat u vreugdevol de zegeningen zult ervaren van een getuigenis van onze Heiland. De zustershulpvereniging bloeit dankzij rechtschappen vrouwen die de Heiland persoonlijk, 'één voor één' hebben leren kennen.

Iets ontwikkelen is iets scheppen, opbouwen of tot stand brengen. Een getuigenis volgt hetzelfde patroon, waarbij de ontwikkeling wordt tweewegebracht door studie, gebed en het bijwonen van de vergaderingen.

Vraag: Hoe is de ontwikkeling van een getuigenis u tot zegen?

Initiatief

Een getuigenis ontwikkelen vergt initiatief. Zonder persoonlijk

ke inspanning en toewijding krijg je geen getuigenis. Ruth, een Moabitische, is een goed voorbeeld van een vrouw wier handelingen aangaven hoe groot haar getuigenis was. (Lees Ruth 1:16-17.)

Vraag: Hoe droeg haar getuigenis ertoe bij dat Ruth bereid was een heel nieuw leven tegemoet te gaan? Hoe kan het u helpen een verandering tot stand te brengen?

Persoonlijke doelen

De hoge doelen van de zustershulpvereniging moeten ons er allemaal toe aanzetten om ook hoge persoonlijke doelen te stellen. Zulke doelen behoren onze individuele behoeften, verlangens en aard te weerspiegelen. Daarnaast moeten ze op onze sterke punten gebaseerd zijn en een aanmoediging zijn om onze zwakke punten

te overwinnen. En wat het allerbelangrijkst is: onze doelen moeten tot prestaties voeren die ons zelfvertrouwen, ons verlangen om een meer rechtschappen leven te leiden en ons getuigenis vergroten.

Vraag: Hoe kan persoonlijke doelen stellen u helpen bij de ontwikkeling van uw getuigenis?

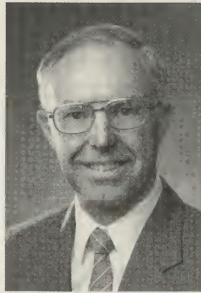
Eén voor één

Toen de Heiland aan de Nephieten verscheen, stelde Hij Zich voor met de woorden: 'Ziet, Ik ben Jezus Christus, Die in de wereld zou komen, zoals de profeten hebben getuigd. En ziet, Ik ben het Licht en het Leven der wereld' (3 Nephi 11:10-11). Nadat Hij zich op die wonderbaarlijke manier had bekendgemaakt, nodigde Hij hen gelijk uit om tot Hem te naderen, zodat ieder van hen – 'één voor één' – zou kunnen getuigen 'dat Hij het was, van Wie door de profeten was geschreven, dat Hij zou komen' (3 Nephi 11:15).

Wij juichen het toe dat ook wij in de gelegenheid zijn om te getuigen dat Hij leeft. Ons getuigenis moet ons helpen diepe geestelijke wortels te schieten om te kunnen groeien tot nieuwe hoogten van persoonlijke rechtschappenheid en prestatie. Als algemeen presidium van de zustershulpvereniging nodigen wij u uit zich 'één voor één' bij ons aan te sluiten om een getuigenis te ontwikkelen.

Vraag: Hoe kan diepe geestelijke wortels schieten tot de ontwikkeling van een getuigenis voeren? □

Van het gebiedspresidium

Grotere liefde heeft niemand

*President Spencer J. Condie
Eerste raadgever in het presidium Gebied Europa*

De diepgang van de liefde en het mededogen van de Heer bleek op prachtige wijze in zijn relatie met de apostel Petrus. Petrus' potentieel bleek toen hij direct gehoor gaf aan de oproep van de Meester: 'Komt achter Mij'. Hij en Andreas 'lieten terstond hun netten liggen en volgden Hem' (Matteüs 4:19-20).

In de tijd die daarop volgde, werd Petrus' geloof sterk genoeg dat hij op het water naar de Heiland toe kon lopen, maar 'toen hij zag op de wind, werd hij bevreesd en begon te zinken'. Na de redende hand te hebben toegestoken, zei Jezus: 'Klein-gelovige, waarom zijt gij gaan twijfelen?' (Matteüs 14:25-31.) De Heiland had hem als eerste apostel kunnen ontheffen, maar dat deed Hij niet. Hij bleef Petrus onderwijzen, en met liefde en geduld met hem werken.

Toen Hij met zijn discipelen in de omgeving van Caesarea Filippi gekomen was, vroeg de Heiland hun: 'Wie zeggen de mensen, dat de Zoon des mensen is?' Het was Petrus die met kracht getuigde: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God!' (Matteüs 16:13-17.)

Tegen het einde van zijn aardse bediening wilde de Heiland zijn discipelen laten

zien dat zij die leiden, bereid moeten zijn om nederig te dienen; Hij begon hun voeten te wassen. Petrus wilde dit niet, totdat de Heiland zei: 'Indien Ik u niet was, hebt gij geen deel aan Mij.' Toen Petrus het onderwezen beginsel begreep, zei hij direct: 'Here, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!' (Johannes 13:4-9.)

Petrus had de Heiland drie jaar vergezeld en had zijn verheerlijking op de berg gezien, had Mozes en Elia gezien, en had de stem van de Vader gehoord (Matteüs 17). Toch zei Jezus tegen hem: 'Als gij eenmaal tot bekeering zijt gekomen, versterk dan uw broeders' (Lucas 22:31-32). Toen vroeg Hij Petrus, Jakobus en Johannes

om wakker te blijven terwijl Hij de hof van Getsemane inging om te bidden. Twee keer kwam Hij terug en trof Hij hen slapend aan, waarop Hij zei: 'De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak' (Matteüs 26:41). Hij had ze kunnen ontheffen, maar dat deed Hij niet.

Kort daarop verscheen er een menigte met zwaarden en stokken om Hem mee te nemen, en de stormachtige Petrus 'trok zijn zwaard en hij trof de slaaf van de hogepriester en sloeg hem het oor af'. Na het oor van de slaaf te hebben genezen, bestrafte de Heiland Petrus met de woorden: 'Allen die naar het zwaard grijpen, zullen door het zwaard omkomen' (Matteüs 26; zie Johannes 18). Jezus had hem kunnen ont-

heffen, maar dat deed Hij niet.

Toen de Heiland weggevoerd werd, lezen we dat 'Petrus [Hem] van verre volgde tot aan de hof van de hogepriester (Matteüs 26:58). Even later, zoals de Heiland had voorspeld, verloochende Petrus Hem driemaal. Toen de haan kraaide en Petrus aan Jezus' woorden dacht, ging hij 'naar buiten en weende bitter' (Matteüs 26:74-75).

Na de kruisiging en opstanding van de Heiland bleef Hij zijn discipelen onderwijzen. Ondanks al Petrus' tekortkomingen en menselijke zwakheden, verloor Jezus nooit zijn geloof in Petrus. Drie keer vroeg de Heiland hem: 'Hebt gij mij lief?' Drie keer verzekerde Petrus Hem van zijn liefde. En elke keer gebood de Heiland hem: 'Weid mijn lammeren'; 'Hoed mijn schapen'; 'weid mijn schapen' (Johannes 21).

En Petrus weidde zijn schapen, en predikte met zo'n macht en gezag dat op de pinksterdag drieduizend zielen gedoopt werden (Handelingen 2:22-41). Hij verrichtte wonderen (Handelingen 3) en boezemde zo'n vertrouwen in dat men 'de zieken' op straat droeg en op bedden en matrassen legden, opdat, wanneer Petrus voorbijkwam, ook

maar zijn schaduw op iemand van hen zou vallen' (Handelingen 5:14-15).

Over de zendbrieven van Petrus heeft de profeet Joseph Smith gezegd: 'Van alle apostelen gebruikte Petrus de meest verheven taal' (*History of the Church* 5:392). Petrus

heeft beschreven hoe belangrijk het is om 'heilig in al uw wandel' te zijn, om 'elkander van harte' lief te hebben, om 'een uitverkoren geslacht' te zijn, en om 'bestendige liefde jegens elkander te hebben, want de liefde bedekt tal van zonden' (1 Pe-

trus 1:15, 22; 2:9; 4:8).

De aanraking van de hand van de Meester had een stormachtige visser veranderd in een nederige, liefdevolle dienaar van God. Mogen wij allen, net als Petrus, ons onderwerpen aan de wil van de Heiland en zo deel krijgen

aan zijn goddelijke natuur (2 Petrus 1:4-8). En mogen wij geduldiger en liefdevoller worden, zoals de Heiland dat was, in onze omgang met onze huwelijkspartner, onze kinderen, en onze broeders en -zusters in het koninkrijk Gods.

Van de gebiedsvertegenwoordigsters van de algemene besturen

Tijdens de afgelopen oktoberconferentie hebben de algemene presidiums van de hulporganisaties opnieuw de jeugdwerk-, jonge-vrouwen- en ZHV-organisaties opgeroepen om samen te werken. Zij vinden het erg belangrijk, zo zeiden zij, dat 'harten samengebonden worden', of, zoals Paulus het in zijn zendbrief aan de Filippijzen zei:

'Alleen, gedraagt u waardig het evangelie van Christus, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij ik afwezig blijf, ik van u moge horen, dat gij vaststaat in één geest, één van ziel medestrijdende voor het geloof aan het evangelie' (Filippijzen 1:27).

Hier volgen een paar gedachten van de drie presidenten over dit onderwerp:

'Bij onze samenwerking als hulporganisaties spelen de volgende vier elementen een rol:

'*Eenheid*: We zijn het eens over het doel en de basis van onze zending. We werken samen en bespreken de zaken

die ons en de vrouwen in de kerk aangaan.

'*Identiteit*: Elke organisatie heeft tot taak haar belangen te behartigen. Zo blijft de unieke identiteit van de organisatie behouden.

'*Continuïteit*: Wij zullen het studiemateriaal zo samenstellen en de overgang van het jeugdwerk naar de jonge-vrouwen naar de zustershulpvereniging zo plannen dat de

kinderen, jonge vrouwen en zusters in hun eigen ontwikkelingsfase gesterkt en begeleid worden.

'*Onpartijdigheid*: Wij zullen alle mogelijke middelen aanwenden om de hulporganisaties steun te geven, al naar gelang hun behoeften en wensen. We zullen proberen om eerlijk en onpartijdig te zijn.'

Tot slot zei zuster Ardeth

Helen Ringger

Met en voor elkaar

Kapp, presidente van de jonge-vrouwenorganisatie:

'We bidden dat u onze boodschap zult aanvoelen, dat de drie hulporganisaties bij elkaar zullen komen en dat de Geest u rijkelijk mag toevloeien, want zo zullen we allen voelen dat we vereend in een gemeenschappelijk doel geloven.'

Op verzoek van het gebieds-presidium spraken wij over dit onderwerp in *Kerknieuws* van februari 1989. Eenheid en samenwerking zijn geen zaken die alleen in het hoofdkantoor in Salt Lake City te vinden moeten zijn, maar ook in de ringen, districten, wijken en gemeenten in Europa. Helaas, en dat is de reden waarom we dit onderwerp weer ter sprake brengen, is deze samenwerking er niet altijd. Aan de andere kant horen we ook veel bemoedigende berichten van hulporganisaties die met succes samenwerken in plaats van los van elkaar te werken. Dit heeft niet alleen invloed op de hulporganisaties zelf, maar

op alle zusters in de kerk, ja, en op de units in de kerk. Als u denkt dat het u zal helpen uw specifieke problemen op te lossen, zullen wij graag de goede ervaringen van andere ringeren en wijken met u delen. Schrijf naar het gebieds-presidium in Frankfurt. Deze samenwerking en eenheid zal voor onze jonge leden in het jeugdwerk en de jonge-vrouwen een voorbeeld zijn om na te volgen. De generatiekloof, verschillen van

leeftijd en mening, kan alleen overbrugd worden door 'de eenheid des Geestes (...) door de band des vredes', en door verdraagzaamheid en wederzijds respect. Al tweeduizend jaar geleden besefte Paulus hoe belangrijk eenheid in de kerk was. In zijn zendbrieven aan de Galaten en de Efeziërs schreef hij: 'Verdraagt elkaanders moeilijkheden; zó zult gij de wet van Christus vervullen' (Galaten 6:2).

'Als gevangene in de Here, vermaan ik u dan te wandelen waardig der roeping, waarmee gij geroepen zijt, met alle nederigheid en zachtmoedigheid, met lankmoedigheid, en elkaar in liefde te verdragen, en u te beijveren de eenheid des Geestes te bewaren door de band des vredes' (Efeziërs 4:1-3). 'Dan groeien wij, ons aan de waarheid houdende, in liefde in elk opzicht naar Hem toe, die het hoofd is, Chris-

tus. En aan Hem ontleent het gehele lichaam als een wel-sluitend geheel en bijeengehouden door de dienst van al zijn geledingen naar de kracht, die elk lid op zijn wijze oefent, deze groei des lichaams, om zichzelf op te bouwen in de liefde' (Efeziërs 4:15-16). Mogen onze Hemelse Vader en zijn Zoon Jezus Christus ons de hulp en de kracht geven om deze eenheid te bereiken.

Omdat u eeuwig leeft!

H. Verheyen en L. Verheyen

Ter afsluiting van de week van de gemeentekonferentie werd in Antwerpen op 10 november 1990 een opendeurdag georganiseerd. 'Omdat u eeuwig leeft' luidde het thema van die dag. Dit thema werd gebruikt bij de opmaak van de uitnodigingen en fungeerde tevens als rode draad door het hele gebeuren. Er werden ca. 2000 uitnodigingen verspreid, waarvan ook enkele naar de plaatselijke pers. Vanuit deze hoek kregen wij positieve belangstelling van een Antwerpse radio-omroep die na een rondleiding een interview had met broeder W. De Bandt, lid van de Gemeente Antwerpen. De hoofdvraag hierbij was: 'Wat maakt jullie kerk apart?'. Hierdoor refererden zij welbewust aan hun

programma 'Antwerpen Apart', waarin zij op 26 november melding maakten van de kerk en enkele van haar welbepaalde ideeën. De opendeurdag was een succes. Met man en macht werd er gewerkt aan een samenhangend geheel. De bezoeker werd bij de ingang van het kerkgebouw 'bij de hand genomen' door kleine voetstapjes, uit gekleurd papier gesneden, die hem of haar naar het jeugdwerk brachten. Dit was meteen een kennismaking met de allerkleinsten. Zij brachten op speelse, kleurrijke manier meer duidelijkheid over onderwerpen als de doop, een getuigenis en ervaringen van kinderen. De afdeling die wellicht de meeste aandacht kreeg was de familiegeschiedenis. De belangstellenden kregen inzicht in het plaatsvervangen-

*De eeuwige vraag: Waarom?
Het eeuwige antwoord: Omdat u eeuwig leeft!*

de werk dat de leden van de kerk doen voor overleden familieleden met het oog op de eeuwige familieband. Een computer met een genealogisch programma en een microfichelezer waren hierbij interessant demonstratiemateriaal.

De ZHV, het ouderlingenquorum en de jonge-mannen schetsten kort het doel en de

werking van hun organisatie. Met het thema 'Omdat u eeuwig leeft' in het achterhoofd besteedden zij vooral aandacht aan eeuwige vooruitgang en het eeuwig huwelijk.

Als laatsten kwamen de jonge-vrouwen aan de beurt. 'Persoonlijke vooruitgang' stond bij hen centraal.

Wat de bezoeker dacht en

voelde is moeilijk te achterhalen, maar onder de leden zelf was een sterke geest van eenheid en saamhorigheid, een streven om er iets goeds van te maken. Wat zij dachten zijn we wel te weten gekomen: 'Dat doen we in de komende jaren nog eens over!'

OPENDEURDAG

zaterdag 10 november 1990
van 10u00 tot 17u00

Omdat u
eeuwig
leeft!

wij nodigen u uit voor een bezoek
in het kerkgebouw
Bergen op Zoomlaan 20
2170 Merkssem-Antwerpen.

1ste KERK van
JESUS CHRISTUS
van de HEILIGEN
en de LAATSTE
DAGEN

Zaalvoetbaltoernooi in Mechelen

Jan Selderslaghs

Zaterdagmorgen, sporthal 'de Nekker' te Mechelen. Om 09.00 uur werd de start gefloten van de eerste wedstrijd in het minivoetbaltoernooi van het District Antwerpen. Er namen tien ploegen deel en ze werden onderverdeeld in twee groepen van elk vijf ploegen. Aan de hand van het klassement van elke groep werd bepaald wie welke finale speelde.

Vanaf de eerste wedstrijd werd er fel tegenaan gegaan, want elke ploeg wou de beker in zijn trofeekest bijzetten. Ondanks de grote inzet bleef de sfeer uitstekend en de sportiviteit was groot, zodat de scheidsrechters zich niet al te moe moesten blazen en hun fel gekleurde kaarten op zak konden laten.

Na de eerste wedstrijden kon men zich reeds een beeld vormen van de kanshebbers. In groep 1 lieten vooral Leuven 2 en Brussel een goede indruk na. Het sierlijke ploegspel van Brugge imponeerde in groep 2, en hier zou alleen St. Niklaas 2 roet in het Brugse eten kunnen strooien.

Het winnende team Brugge, met beker

Tegen de avond waren de twintig wedstrijden van de voorronde gespeeld en kon het klassement van elke groep opgemaakt worden.

In groep 1 werd Leuven 2 winnaar voor Mechelen, Brussel, de districtsraadsleden en het heel jonge ploegje van St. Niklaas 1 dat zich zeer moedig verdedigde tegen al die oudere ploegen. Brugge haalde het in de tweede groep voor St. Niklaas 2, Gent, Antwerpen en Leuven 1.

De finale leverde nog een aantal spannende wedstrijden op. Zo kwam Brussel op voorsprong tegen Gent in hun strijd voor de vijfde en zesde plaats, en wat Gent ook probeerde, zij geraakten niet meer op gelijke hoogte. Mechelen werd derde na een mooi doelpunt in de laatste seconden van hun wedstrijd tegen St. Niklaas 2.

Het was duidelijk dat heel wat spelers aan het einde van hun krachten waren en het

was vooral door hun grote moed en doorzettingsvermogen dat ze het einde van de wedstrijd haalden.

De finale om de eerste plaats tussen Leuven 2 en Brugge bracht nog een mooie wedstrijd. Met Leuven iets meer in balbezit, maar de Brugse verdediging zorgde ervoor dat er niet echt doelmogelijkheden kwamen. Telkens wanneer Brugge uitbrak was er gevaar en dat zorgde voor twee doelpunten voor de rust. Leuven kwam vlak na de kampwissel terug tot 2-1, maar Brugge sloeg dadelijk terug met een derde doelpunt. Leuven kon niet echt meer een vuist maken en de sterke Brugse ploeg had de wedstrijd nu volledig onder controle en werd verdiend winnaar.

Het was een geweldige sportdag. Een fijne organisatie en alle deelnemende spelers hebben door hun inzet en sportiviteit gezorgd voor een geslaagd mini-voetbaltoernooi in het District Antwerpen.

Jaarlijkse kunsttentoonstelling in Haarlem

G. van Adrichem-de Jong

Op zaterdag 24 november 1990 gingen om 13.30 uur de deuren van het Haarlemse kerkgebouw open voor de bezoekers van een jaarlijkse tentoonstelling. Deze wordt georganiseerd en ook gefinancierd door de leden van de schildersclub van de wijk. Deze groep wordt wekelijks geleid door zuster Corrie Reynders. De club heeft zich in de loop van het ongeveer achtjarig bestaan gestabiliseerd tot een trouwe groep van zeven leden, waarvan er twee geen lid van de kerk zijn.

Het is traditie geworden dat er voor deze expositie wordt gezocht naar een aantal niet-schilderende mensen, ook van

Twee schilderessen van de groep van zeven: mevrouw De Haan (links) en mevrouw Geerdink.

buitenaf, die hun creatieve producten willen laten zien. Zo was er dit jaar de mogelijkheid om, naast schilderijen, te genieten van bijna

professioneel calligrafisch en verlicht werk, alsmede van al even kundig gemaakt patchwork en van adembenemend mooie kerst- en andere quilts.

Het tentoongestelde werk kwam zeer tot zijn recht, zowel door de ruimte, die door de wijk ter beschikking was gesteld, als ook door de zorgvuldige aankleding en de sfeerverhogende, in kleur goed gekozen, accessoires. Zuster Ria Weening had dit alles bij elkaar gezocht. Door haar kwamen alle inzendingen uitstekend tot hun recht.

Toen de expositie om 17.30 uur werd gesloten, hadden ongeveer 100 bezoekers, waarvan 70% niet-leden, genoten van deze 'kunstwerken'.

De samenwerking met zuster Kirschbaum (public communications) en de aanwezige zendelingen was buitengewoon goed. Exemplaren van de brochure 'Ter kennismaking' lagen ter inzage. Alles werkte mee aan een geslaagde expositie, waar het zedingsaspect een heel vanzelfsprekend deel van was.

De calligrafische hoek.

Hoe u aan de eisen van uw kerktaak kunt voldoen zonder uw gezin te veronachtzamen

Wij doen het zo:

De vraag 'Hoe kan ik aan de eisen van mijn kerktaak voldoen zonder mijn gezin te veronachtzamen' kan ook worden omgedraaid: Hoe kan ik een goede vrouw en moeder zijn en daarbij aan de eisen van mijn kerktaken voldoen?

Ik stel mijzelf in dit verband de volgende vragen: Waarom ben ik op deze aarde; waarom heb ik een gezin en waarom heb ik een functie in de kerk? Alle roepingen hebben met deze vragen te maken.

Het is een bijzonder voorrecht om je eigen kinderen les te geven of om activitei-

ten met ze te doen. Het belang van deze roepingen voor mijn gezin is duidelijk.

Ik heb geleerd om een lijn te zien in de roepingen die ik heb gehad. Door mijn roepingen heb ik leren lesgeven, organiseren en omgaan met mensen. Ik heb meer inzicht in het evangelie, liefde voor de Heer en mijn mede mensen gekregen.

Ik kijk in mijzelf en zie waar ik behoefte aan heb, wat mijn gezin nodig heeft en bereid me voor om bepaalde roepingen te ontvangen.

Werk zowel in uw gezin als in de kerk met overgave. Doe in beide leuke dingen en probeer daarin origineel te zijn. Doe uw voordeel met ervaringen uit uw roeping en uw gezin en laat deze ervaringen elkaar aanvullen.

Maak Leer en Verbonden 4:2 uw lijfspreuk en voeg eraan toe: Zodat ik werkelijk ga begrijpen waarom ik op deze aarde ben.

**Armanda Bos,
Gemeente Zoetermeer**

De vraag of ik mijn gezin al dan niet veronachtzaam, kan misschien wel beter worden beantwoord door de andere leden van ons gezin. Vanuit mijn gezichtspunt kan ik zeggen dat ik probeer een balans te vinden tussen mijn taken buitenshuis en mijn taken die ik binnen ons gezin heb. De kerktaken, die ik gedurende de afgelopen jaren heb mogen vervullen (bischop, nu raadgever in een ringpresidium), hebben zeker een belangrijk deel van mijn tijd en energie gekost. Zojuist gebruikte ik het woord balans om aan te geven dat het een voortdurend zoeken

naar een evenwicht is. Tenminst, zo ervaar ik het. Soms moet je gewoon de moed hebben om even wat gas terug te nemen. Dat kan nodig zijn om wat extra aandacht te geven aan je gezin. Het dienstbaar zijn in de kerk ervaar ik als een groot voorrecht en iets wat mijn leven heeft verrijkt. Een paar tips om een kerktaak niet zoveel tijd te laten nemen dat er voor een goed gezinsleven onvoldoende ruimte blijft:

** Plan tijd voor je roeping en besteed die dan optimaal.* Schrijf niet een soort 'blanco cheque' uit, waardoor je roeping een excuus wordt om teveel tijd weg te zijn van huis. Er kan altijd meer gedaan worden, maar zoek het in kwaliteit en niet in kwantiteit. Een vergadering hoort een begin- en een eindtijd te hebben. Lange vergaderingen zijn zelden betere vergaderingen.

** Bepaal je prioriteiten.* Doe altijd eerst wat het belangrijkste is. Als bisschop vond ik gesprekken met de

DE KINDERSTER

91STE JAARGANG

DE KERK VAN JEZUS CHRISTUS VAN DE HEILIGEN DER LAATSTE DAGEN

MAART 1991

DE Vernietiging van de Jaredieten

ILLUSTRATOR: ROBERT T. BARRETT

Er kwamen steeds meer Jaredieten en ze werden rijk. Ze kozen een koning. (Ether 6:18, 22-28)

Er gingen vele jaren voorbij. De Jaredieten werden slecht. De Heer stuurde profeten om ze te waarschuwen dat ze vernietigd zouden worden als ze zich niet bekeerden. (Ether 11:1)

De mensen wilden niet naar de profeten luisteren. Ze probeerden ze dood te maken. (Ether 11:2)

Er was oorlog en honger. Veel Jaredieten gingen dood. (Ether 11:7)

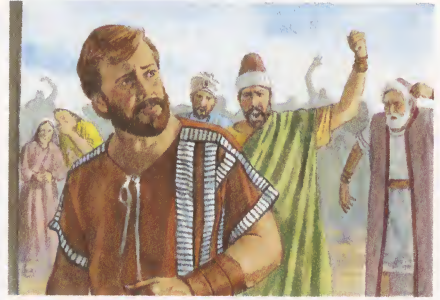

ILLUSTRATED BY ROBERT T. BARRETT

De Heer stuurde nog een profeet die Ether heette. Ether predikte van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Hij zei de Jaredieten dat ze in God moesten geloven en dat ze zich moesten bekeren. (Ether 12:2-3)

Ether zei de Jaredieten dat als ze in God zouden geloven, ze eens met onze Hemelse Vader in een betere wereld zouden leven. (Ether 12:4)

Ether vertelde de Jaredieten veel geweldige dingen, maar ze geloofden hem niet. Ze joegen hem weg. (Ether 12:5, 13:13)

Overdag verstopte Ether zich in een rotsholte zodat de mensen hem niet zouden doodmaken. 's Nachts kwam hij naar buiten en keek hij wat er met de mensen zou gebeuren. (Ether 13:13)

Terwijl hij zich verstopt hield, maakte Ether de geschiedenis van de Jaredieten af. (Ether 13:14)

Coriantumr was een slechte koning van de Jaredieten. De Heer stuurde Ether naar Coriantumr toe om hem te zeggen dat hij zich moest bekeren, anders zou hij zien hoe zijn hele volk gedood werd. (Ether 13:16-17, 20-21)

Coriantumr en zijn volk wilden Ether zich niet bekeren. Coriantumr wilde Ether laten doodmaken, maar Ether vluchtte en verstopte zich in de rotsholte. (Ether 13:22)

De mensen waren zo slecht dat het land vervloekt werd. Ze konden hun spullen niet wegleggen, want dan zouden die de volgende dag weg zijn. (Ether 14:1)

Alle Jaredieten vochten met elkaar, zelfs de vrouwen en de kinderen. Coriantumr leidde het ene leger. Een andere man, Shiz, leidde het andere leger. (Ether 14:19-20, 15:15)

Coriantumr en Shiz waren allebei slecht. De Geest van de Heer was niet meer bij de Jaredieten omdat ze zo slecht waren. Satan had veel macht over hen. (Ether 15:19)

De Jaredieten bleven vechten totdat alleen Coriantumr en Shiz over waren gebleven. Toen Shiz flauwviel omdat hij zoveel bloed had verloren, hakte Coriantumr zijn hoofd af. (Ether 15:27-30)

Ethers profetie kwam uit. Coriantumr was de laatste Jarediet die nog leefde. Later werd hij gevonden door het volk van Zarahemla. (Omni 20-21)

Ether maakte de geschiedenis van de Jaredieten af. De Jaredieten waren vernietigd omdat ze goddeloos waren geweest. De verslagen van de geschiedenis werden later door de Nephieten gevonden. (Ether 15:33)

Ik bid in geloof

Eerbiedig

Eerst coupletten apart zingen, dan tegelijk

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a simple harmonic accompaniment with chords marked as F, C7, Bb, and Gm. The lyrics are in Dutch and are split into two couplets. The first couplet is: '1. Ik kniel en bid elke dag. Ik praat met mijn'. The second couplet is: '2. Ik be-gin en zeg: 'Lie-ve He-mel-se Va-der'; ik dank Hem voor He-mel-se Va-der. Hij hoort en wat Hij mij geeft. Dan vraag ik Hem need'-rig om ant-woordt mij als ik bid in ge-loof. wat 'k no-dig heb, in de naam van Je-zus Chris-tus. A-men.' The score ends with a double bar line and repeat dots.

1. Ik kniel en bid elke dag. Ik praat met mijn

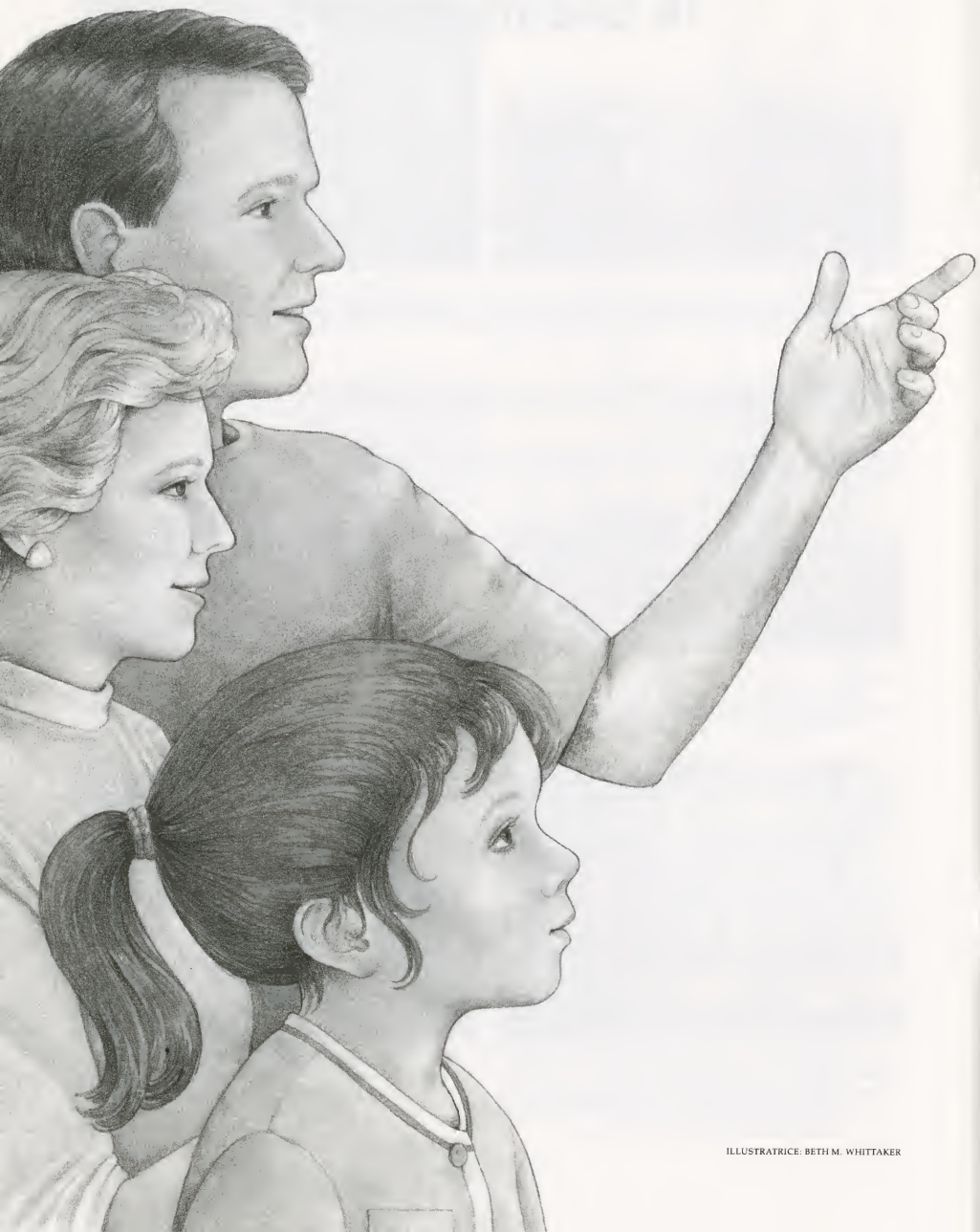
2. Ik be-gin en zeg: 'Lie-ve He-mel-se Va-der'; ik dank Hem voor

He-mel-se Va-der. Hij hoort en
wat Hij mij geeft. Dan vraag ik Hem need'-rig om

ant-woordt mij als ik bid in ge-loof.
wat 'k no-dig heb, in de naam van Je-zus Chris-tus. A-men.

Tekst: naar Janice Kapp Perry, geb. 1938
Muziek: Janice Kapp Perry. Dit liedje mag gekopieerd
worden voor incidenteel,
niet-commercieel gebruik thuis of in de kerk.

Psalm 55:17
Jakobus 1:5-6

ILLUSTRATRICE: BETH M. WHITTAKER

Jamies getuigenis

Patricia Warnock

**Offer de gave (. . .)
hun tot een getuigenis
(Matteüs 8:4)**

‘Ben ik niet groot genoeg om een getuigenis te hebben?’ vroeg Jamie aan haar moeder.

‘Waarom denk je dat?’

‘Nou, vandaag in het jeugdwerk zei zuster Johnson dat we aan iemand moesten vragen om ons getuigenis op te schrijven. We gaan ze in een Boek van Mormon doen en naar een zendeling sturen. Dan kan de zendeling ze weggeven. Ik heb het geprobeerd, maar ik weet niet wat ik moet zeggen. Misschien ben ik niet groot genoeg om een getuigenis te hebben.’

‘Met vijf jaar kan je getuigenis al beginnen te groeien’, zei mama. ‘Je weet alleen nog niet hoe je ‘t moet zeggen. Denk maar eens aan de kerk en het gevoel dat je daarover hebt. Probeer maar te vertellen wat jij weet dat waar is’, zei ze, en gaf Jamie een knuffel. ‘Zullen we vanavond aan papa vragen om morgen op de gezinsavond wat over getuigenis te vertellen?’

De rest van de dag probeerde Jamie te bedenken wat ze kon zeggen. Volgende week zondag moest ze haar getuigenis aan zuster Johnson geven. *Maar hoe kan ik het geven als ik niet weet wat ik moet zeggen?* vroeg ze zich af.

Jamie en haar zusje Susan waren aan de beurt om wat lekkers voor de gezinsavond te maken, dus op maandagmiddag bakten ze koekjes. Die avond gaf papa een les over getuigenis. ‘Een getuigenis is net

zoiets als het glinsterende licht dat door de stukjes glas van onze lamp schijnt,' zei hij terwijl hij naar boven wees. 'Het schijnt en schittert binnenin je. Om een getuigenis te krijgen, moeten we bepaalde dingen doen. We moeten bidden tot onze Hemelse Vader, en we moeten in de Schriften lezen. Door de geboden van onze Hemelse Vader te gehoorzamen, naar de kerk te gaan en van het avondmaal te nemen, groeit ons getuigenis ook. En het is belangrijk om anderen ons getuigenis te geven.'

Toen papa zijn getuigenis aan zijn gezin had gegeven, wist Jamie dat wat haar vader gezegd had, waar was. En ze wist dat ze de goede dingen gedaan had om een getuigenis te krijgen.

Ik wil mijn getuigenis geven, dacht Jamie, maar hoe weet ik nou wat ik moet zeggen? Toen ze die avond bad, vroeg ze: 'Hemelse Vader, wilt U mij alstublieft helpen dat ik zal weten wat ik moet zeggen in mijn getuigenis.'

De rest van de week, terwijl ze speelde en mama hielp, bleef ze aan haar getuigenis denken. Maar toen het zondag werd, had ze nog steeds niks om op te laten schrijven. Ze zuchtte diep terwijl ze zich klaarmaakte om naar de kerk te gaan. 'Wat moet ik nou tegen zuster Johnson zeggen?' vroeg ze aan mama.

'Je kunt zeggen dat je 't nog steeds aan 't proberen bent,' zei mama. Toen vroeg ze: 'Wil je het getuigenis gebruiken dat Susan in haar Boek van Mormon geschreven heeft?'

'Nee,' zei Jamie, 'ik wil 't zelf doen.'

Omdat ze het eerste klaar was en nog even moest

wachten, zette Jamie haar bandje met jeugdwerklidjes op. Jamie vond het heerlijk om met de liedjes mee te zingen. Het eerste liedje begon, en ze zong mee: 'Ik ben een kind van God, door Hem op aard' gebracht . . .' Het was haar lievelingsliedje, en toen ze het zong, voelde ze dat die woorden waar waren. Ineens sprong ze overeind. 'Mama, mama,' riep ze, greep een pen en wat papier en rende naar haar moeder. 'Ik weet wat ik moet zeggen! Wilt u het opschrijven voor mij?'

'Natuurlijk,' zei mama.

Jamie wist het precies. 'Ik ben een kind van God. Jij ook. God zal je vertellen dat het waar is.' Ze was even stil, en vroeg toen: 'Is dat een goed getuigenis?'

Mama sloeg haar armen om Jamie heen en drukte haar tegen zich aan. 'Dat is een pràchtig getuigenis,' zei ze. 'Er zijn zoveel mensen die niet weten dat ze een kind van God zijn. Ze hebben iemand als jij nodig die ze dat vertelt en hen helpt om de waarheid te vinden.'

In de kerk haastte Jamie zich naar haar jeugdwerkklas, en ze was de eerste die haar getuigenisbriefje aan zuster Johnson gaf. 'Dankjewel,' zei zuster Johnson. En ze voegde eraan toe: 'Wat zij jij er mooi en zonnig uit vandaag!'

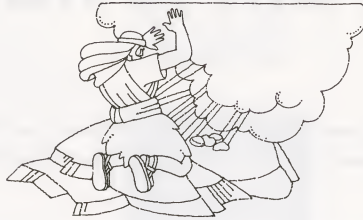
'Dat komt door mijn getuigenis,' zei Jamie opgewonden, 'dat schijnt van binnen!' □

VEEL PLEZIER!

TEKEN HET ANTWOORD

Vul de zin aan met een plaatje, en kleur dat.

Julie Wardell

- 1** Op hun reis naar het beloofde land namen de Jaredieten hun kudden mee, _____ der
wateren en zwermen (Ether 2:1-3) **2** De Heer daalde in een
neder om met de broeder van Jared te praten (Ether 2:4) **3** De Heer zei de broeder
van Jared _____ te bouwen die zo waterdicht waren als een
(Ether 2:16-17) **4** De broeder van Jared zag de _____ van de Heer toen Hij de zestien stenen
aanraakte (Ether 3:5-8) **5** Toen de mensen goed leefden, was het land vol met allerlei,
graan, linnen, edelmetalen en veel dieren, waaronder
(Ether 9:16-19) **6** Toen de mensen slecht werden en zich niet wilden bekeren, stuurde de Heer een hongers-
nood en giftige _____ (Ether 9:30-33) **7** Ether werd door het volk uitgeworpen, en hij ver-
stopte zich in de holte van een _____ en schreef de geschiedenis van de Jaredieten
(Ether 13:13-14) **8** Het leger van Coriantumr sloeg zijn _____ op bij de

Ramah, waar Mormon ook de _____

verstopte.

Oren om te horen

Laurel Rohlfing

Een profeet zal Ik hun verwekken uit het midden van hun broederen (. . .); Ik zal mijn woorden in zijn mond leggen (Deuteronomium 18:18)

Heb jij weleens iets van je ouders moeten doen waar je geen zin in had? 'Michel, jouw beurt om de afwas te doen', of 'Jessica, tijd om naar bed te gaan.' Hoewel je ze waarschijnlijk wel gehoord had, deed je misschien net alsof je ze niet gehoord had, of negeerde je ze gewoon.

Gods profeten hebben de mensen altijd gezegd wat de Hemelse Vader wil dat zij doen zodat ze veilig en gelukkig zullen zijn. Maar vaak hebben de mensen geen oren om te horen. Dat wil niet zeggen dat ze echt geen oren hebben, maar dat ze niet naar de profeten willen luisteren.

In Matteüs 11:15 lezen we: 'Wie oren heeft, die hore!'

Toen de profeet Noach de mensen in zijn tijd opriep om zich te bekeren, had alleen zijn gezin oren om te horen. Ze gingen de ark in en kwamen niet om in de zondvloed. Toen de profeet Lehi de mensen in Jeruzalem waarschuwde dat hun stad snel verwoest zou worden en dat ze zich moesten bekeren om gered te worden, luisterden de meeste mensen niet. Nee, ze werden boos op hem en scholden hem uit. Maar Lehi's gezin had wèl oren om te horen, en werd in veiligheid gebracht. Toen de profeet Abinadi bekering predikte tot koning Noach en zijn priesters, had alleen Alma oren om te horen. Hij bekeerde zich van zijn zonden en leidde een goed, gelukkig leven.

Bij de algemene conferentie en ook bij andere gelegenheden, zeggen onze profeten ons belangrijke dingen die onze Hemelse Vader wil dat wij doen om de problemen van onze tijd op te lossen. Net als de

mensen die vroeger de profeten hoorden, moeten ook wij oren hebben om te horen wat de profeet ons zegt. Als we naar de profeet luisteren en doen wat hij zegt, zullen ook wij een goed en gelukkig leven hebben. □

Instructies

Op de volgende bladzijde staat een poster met uitspraken van onze profeet, president Ezra Taft Benson, om ons te leiden. Kleur de randen rond elke uitspraak. Neem die bladzijde voorzichtig uit De Kinderster en plak die op stevig papier. Perforeer de rondjes en hang de poster op met een touwtje of dun lint. Maak een strik aan de bovenkant van de poster en hang die op een plaats waar je 'm vaak ziet en goed kan lezen.

Ideeën

1. Geef de oudere kinderen een recente conferentietoespraak van de profeet, en laat hen de raad aanstrepen die hij geeft. Praat over die raadgevingen, en over wat de kinderen kunnen doen om die op te volgen.
2. Doe spelletjes waarbij de kinderen de aanwijzingen van de leider moeten volgen. Praat over het verschil tussen het opvolgen van die aanwijzingen en het opvolgen van de raad van de profeet.
3. Maak groepjes en laat elk een verhaal uitbeelden van een profeet die tot mensen predikte die niet wilden luisteren, zoals Noach, Lehi, Samuël de Lamaniet, Abinadi enzovoorts.
4. Maak groepjes en zoek teksten op over oren die niet willen horen. Lees de teksten aan elkaar voor.
5. Zing liedjes over het volgen van de profeet.

<p>Leer elke dag uit het Boek van Mormon en andere standaardwerken</p>	<h2 style="text-align: center;">LUISTER NAAR DE PROFEET</h2>	<p>Heilig de sabbat</p>
<p>Luister naar goede muziek; lees goede boeken; kijk naar goede video's, films en tv-programma's</p>		<p>Meisjes: zorg dat je klaar bent voor een zending als je geroepen wordt. Leer om goed het huishouden te doen</p>
<p>Eer je vader en je moeder</p>	<p>Bid elke dag tot je Hemelse Vader</p>	<p>Doe goed je best op school</p>
<p>Ga naar de avondmaalsdienst en het jeugdwerk</p>	<p>Kleed je netjes</p>	<p>Jongens: bereid je voor op een voltijdzending</p>
<p>Wees eerlijk</p>	<p>Onderhoud het woord van wijsheid</p>	<p>Wees een goede burger</p>

Joyce Lesley

Wat ben ik mooi!

Stel dat je juf je vroeg om een lijst te maken van de ingewikkeldste machines die je kon bedenken. Je zou misschien dingen opschrijven als een raket, een computer, of misschien wel een video. Maar geen van die apparaten is zo ingewikkeld als de menselijke machine – jouw lichaam.

Teken eens met een zacht potlood een vierkantje van 2,5 bij 2,5 centimeter op je arm. Hoewel je niet onder of door je huid kan kijken, is die maar zo dik als een vel papier, en toch ligt er 22 meter aan zenuwen in (ongeveer net zo lang als vijf auto's achter elkaar geparkeerd). En er zitten zo'n tien haarzakjes in, viereneenhalve meter bloedvaten, en ongeveer vijftien vetkliertjes en honderd zweetkliertjes. Dat allemaal in dat kleine vierkantje op je arm!

Als je veel rent, merk je dat je voeten vochtig worden van het zweet. En als je zenuwachtig bent, krijg je zweet in je handpalmen. In die plekken van je lichaam heb je de meeste zweetkliertjes. Je hebt er ook de minste vetkliertjes; daarom worden die plekken rimpelig als je ze lang in het water houdt.

Je hart is een prachtige pomp die je lichaam in leven houdt door je bloed elke minuut door meer

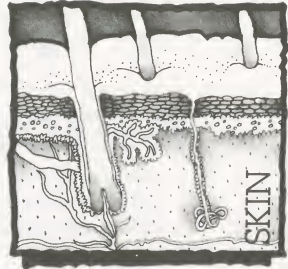
dan 112000 kilometer aan bloedvaten te pompen – en terug. Gemiddeld klopt een hart zeventig keer per minuut. Tussen de hartslagen in rust het uit.

Tegen de tijd dat je zeventig bent, is dat zo'n 2,5 miljard hartslagen.

Een volwassene van ongeveer 68 kilo heeft iets meer dan vijf liter bloed. Meer dan de helft van dat bloed is water. Als je speelt of gymt – en zelfs als je slaapt – verliest je lichaam water omdat je transpireert. Ook verlies je water via je urinewegen. Het is dus belangrijk om veel te drinken om dat water weer aan te vullen, zodat je bloed en je organen goed hun werk kunnen doen.

Per dag adem je zo'n 11000 liter lucht. Elke keer dat je ademt, zuigen je longen ongeveer een halve liter lucht naar binnen. In je neus heb je vochtige slijmvliezen met piepkleine haartjes, die ervoor moeten zorgen dat alle lucht die jij naar binnen krijgt schoon, warm en vochtig is.

Je tong is misschien een gek ding om over te praten, maar moet je kijken wat die allemaal moet doen! Je hebt je tong nodig om goed te ademen, goed te praten, om je eten te kauwen, en dingen te proeven: zoet, bitter, zout of zuur.

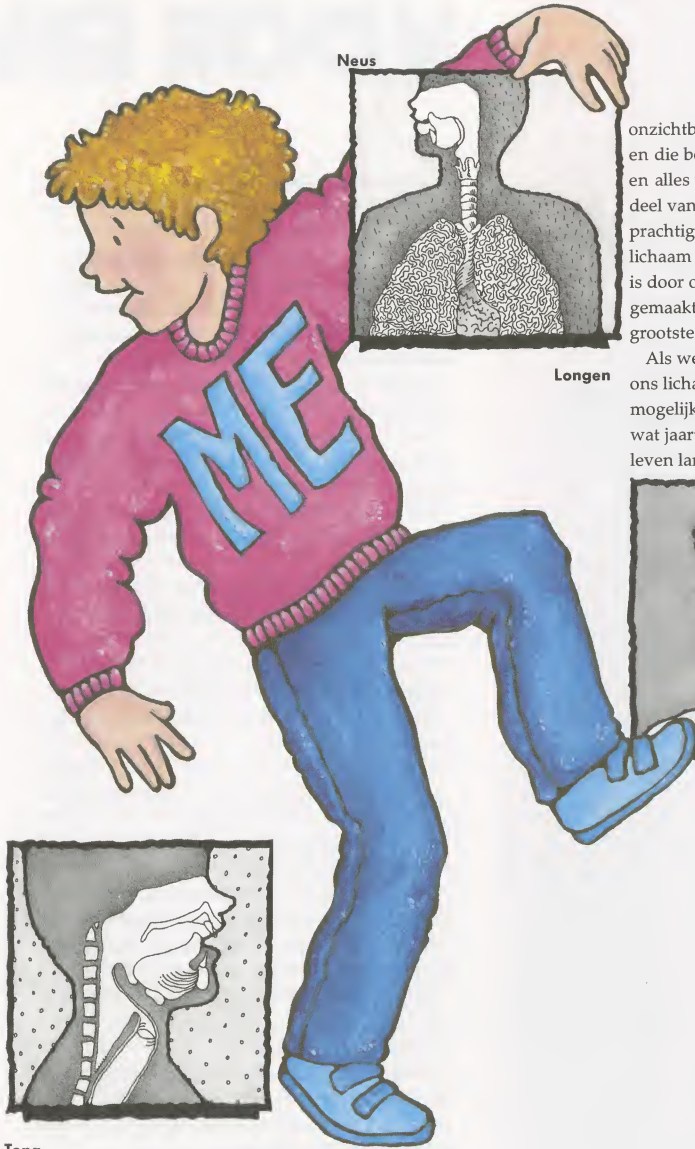
Huid

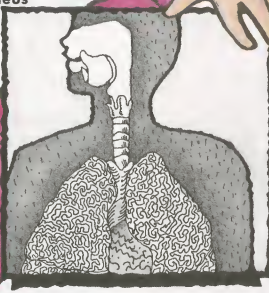
Hart

En kan jij je een machine voorstellen die alle delen van je lichaam kan vertellen hoe en wanneer ze moeten werken? Die machine zou je moeten zeggen wanneer je een hete kachel hebt aangeraakt, of wanneer je het koud hebt, of honger hebt. Zo'n machine zou je hart laten kloppen zonder dat je er zelf op hoefde te letten, en zou je longen vertellen dat ze moesten ademen; je armen en benen laten bewegen en je een heleboel andere dingen laten doen. Die prachtige machine zou maar anderhalve kilo wegen. En die machine bestaat ook: je hersens.

Maar je hersens zijn maar een deel van de bestuurskamer van je lichaam. Er is ook nog een

Neus

Longen

onzichtbaar deel van je lichaam, en die bestuurt weer je hersens en alles wat je lichaam doet. Dat deel van jou heet je geest. Die prachtige combinatie van je lichaam en je geest (zie LV 88:15) is door onze Hemelse Vader gemaakt en is een van je allergrootste zegeningen.

Als we geen slechte dingen met ons lichaam doen en er zo goed mogelijk voor zorgen, zal die heel wat jaartjes meegaan: je hele leven lang. □

Hersens

ILLUSTRATIE: SHAUNA MOONEY

Tong

VOOR EEUW

'Zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden' (1 Korintiërs 15:22).

Ik zag dat Tom helemaal niet gelukkig was. Eerst wilde hij niet eens met me buiten spelen, en ik ben nog wel z'n beste vriend! Maar z'n moeder had gezegd dat 'ie toch maar buiten moest gaan spelen.

'Zullen we voetballen?' vroeg ik. 'Dan ga ik wel in het doel staan.'

'Nee, ik heb er geen zin in', zei Tom. Hij stopte zijn handen in zijn zak en schopte een steen van de stoep. 'Ik heb nergens zin in!'

'Wat is er dan?' vroeg ik. 'Je wilt altijd voetballen, zeker als ik eerst in het doel ga staan. Ben je soms ziek?'

'Ik voel me gewoon niet zo lekker. M'n oma is dood', zei Tom, en hij veegde een traan van zijn wang.

'O, wat erg. Je zult 'r wel missen.'

'Missen! Ik zal 'r nooit meer zien!'

'Natuurlijk wel', zei ik. 'Ze is alleen maar naar de geestenwereld.'

'Waar naartoe?'

'De geestenwereld', zei ik nog een keer. 'Daar gaat iedereen naar toe als 'ie dood gaat.'

'Zal ik 'r echt weer zien? En kan ik dan ook weer in het weekend bij d'r logeren?'

'Nu niet - omdat jij nog leeft. Maar als jij later doodgaat, ga je ook naar de geestenwereld.'

'Echt waar?' vroeg Tom opgewonden. 'En bakt ze dan ook weer een lekkere cake voor me?'

'Nou, dat weet ik niet', zei ik. 'Maar ik weet wel dat iedereen een keer zal opstaan.'

'Wat betekent dat?' vroeg Tom.

'Dat betekent dat je lichaam en je geest weer bij elkaar komen, en dan word je weer levend!'

'Maar hoe weet je dat allemaal?' vroeg Tom, en het leek wel of 'ie 't niet geloofde.

ILLUSTRATOR: LARRY WINBORG

WIG LEVEN

'Dat heeft mijn moeder op de gezinsavond verteld.'

'Dus je hebt het niet allemaal verzonnen?'

'Nee, het is echt waar!'

'Nou, ik mis oma wel, maar ik kan toch wel even met je voetballen, denk ik.'

'Geweldig! Kom mee!' Ik dacht dat ik hem duidelijk had gemaakt dat alles goed zou komen, maar 's avonds kwamen Tom en zijn ouders bij ons langs. Ze zagen er boos uit. *Nou krijg ik op m'n kop*, dacht ik, en ik probeerde me te verstoppen.

'Peter, kom eens hier', riep m'n moeder.

Toen ik de kamer binnenkwam zei Toms moeder, 'Peter, vandaag heb je tegen Tom gezegd dat hij zijn oma weer zal zien. Nu wil hij niks anders meer geloven. Toms oma is dood, en we zullen haar nooit meer zien. En we willen dat jij dat tegen hem zegt.'

'Dat kan ik niet', zei ik zachtjes. Tom keek me aan, en ik wist dat ik in de problemen zat.

'Waarom kan je dat niet?'

Ze was erg boos, maar mama hielp me. Ze kwam naar me toe, legde haar handen op mijn schouders en zei: 'Peter bedoelt dat wij geloven dat Tom zijn oma *echt* weer zal zien. En u ook.'

Toms moeder zei tegen mama: 'Maar Lisa, hoe weet je dat? Kun je dat bewijzen?'

'Ik zal 't je laten zien.' Ze haalde haar handen van mijn schouders, pakte haar Bijbel, zocht een tekst op, en las die voor: 'Zo zegt de Here Here: zie, Ik open uw graven en zal u uit uw graven doen opkomen, o mijn volk, en u brengen naar het land Israëls.

'En gij zult weten, dat Ik de Here ben, wanneer Ik uw graven open en u uit uw graven doe opkomen' (Ezechiël 37:12-13).

Toms vader vroeg achterdochtig aan mijn moeder: 'Lisa, is dat een tekst uit jouw "gouden bijbel"?''

'O, je bedoelt het Boek van Mormon. Nee hoor, dit is de gewone Bijbel', antwoordde moeder.

'Nou,' zei Toms moeder, 'dat is dezelfde Bijbel die

wij gebruiken. Ik vraag me af waarom wij dat nooit gelezen hebben.'

'We zullen *allemaal* opstaan, net als Jezus Christus', legde moeder uit.

'Dat betekent dat we allemaal weer levend zullen worden, net zoals Peter aan Tom heeft verteld. In 1 Korintiërs 15:21-22 staat: "Want, dewijl de dood er is door een mens, is ook de opstanding der doden door een mens.

"Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden."'

Ze stonden daar een tijdje zonder wat te zeggen. Toen zei Toms moeder zachtjes: 'Het spijt me Peter, ik wist niet dat dat allemaal in de Bijbel stond.'

'O, dat geeft niet hoor', zei ik.

'Betekent dat . . . ?' zei Tom, en hij zag er weer blij uit. 'Betekent dat dat Peter gelijk had en dat ik oma weer zal zien?'

'Dat denk ik wel', zei Toms moeder. 'We zullen nog wel wat moeten leren. En misschien hebben we dan nog wel wat vragen die we aan Peter en zijn ouders kunnen stellen.'

'Geweldig!' zei ik. 'Jullie kunnen altijd komen.'

Nou, dat was het einde van mijn dag. Alles liep toch nog goed af. En weet je? Pasgeleden waren de zendingen bij Tom thuis! Ze hadden ons ook uitgenodigd. Het was geweldig om te zien hoe de zendingen mijn beste vriend over het evangelie vertelden. Ik hoop dat ik later ook snel teksten in de Schriften kan vinden, net als mijn ouders en de zendingen. Mama heeft gezegd dat je daar alleen maar goed voor moet oefenen. Kijk eens – ik heb mijn eerste tekst al voor jullie gevonden: 'Ik ben de opstanding en het leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven' (Johannes 11:25). □

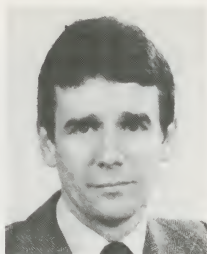

jonge mensen van de wijk mijn eerste taak. Daar bezuinigde ik in principe nooit op. Als bleek dat ik toch iemand vergeten was, probeerde ik dat weer goed te maken.

** Delegeer.* Dit heeft twee voordelen. Een goede verdeling van het werk, zodat een roeping niet een te grote belasting voor één persoon wordt. Ten tweede motiveert het mensen als ze ook een stuk eigen verantwoordelijkheid krijgen.

** Voorbereiding.* Ga niet onvoorbereid naar een vergadering. Bereid thuis je inbreng in een vergadering voor. Dit voorkomt veel heen en weer gepraat over niet doordachte plannen. Door met een agenda te werken en daar niet te veel van af te wijken, wordt veel tijd gewonnen. Tijd die thuis kan worden doorgebracht.

Auke Aukema,
Wijk Groningen

Aan de eisen van een kerktaak te voldoen, zonder het gezin te veronachtzamen, zal wel altijd een teer onderwerp blijven. Ik heb dit altijd weten op te lossen door het stellen van prioriteiten.

Iedere zondagavond stelde ik, samen met mijn vrouw, vast wat er voor beiden voor de volgende week op onze agenda's stond. Alle agendapunten werden aangetekend op een grote kalender, die op een zichtbare plaats hing.

Wanneer ik bepaalde afspraken had, zorgde ik ervoor dat deze niet vóór 19.00 uur te plannen, zodat ik nog tijd had voor de kinderen.

Ook plande ik het zo dat ik op één en dezelfde avond verschillende vergaderingen en/of afspraken kon hebben. Zelden was ik later dan 23.00 uur thuis.

Ondanks drukke bezigheden, meestal kerkelijke, heb ik nooit nagelaten gezinsavond te houden en op donderdagavond, samen met mijn

vrouw, een tafeltennisactiviteit te hebben.

Deze wijze van handelen heeft mij en mijn gezin altijd voldoening geschonken.

Jacques Plovier,
Gemeente Brugge

Dit is alleen met de hulp van onze Heer en de leiding van de Heilige Geest mogelijk. Daarvoor ga ik elke morgen, en telkens als het nodig is, op mijn knieën, vast en bid ik om leiding en steun.

Als ik soms twijfelde of ik niet beter dat werk in de kerk zou opgeven, of ik er wel geschikt voor was, bood mijn patriarchale zegen mij veel hulp. Hij leert me namelijk dat ik de kinderen zal onderwijzen.

Dat doe ik dan ook al meer dan tien jaar, met vreugde.

Toch komt mijn gezin op de eerste plaats. Soms helpen ze me bij een kerkelijk project. Zelfs mijn man, die geen lid is van onze kerk, knipt, kleurt en bakt voor 'onze' kindjes van het jeugdwerk.

Hoofdzaak is en blijft dat ik het niet als een plicht beschouw, maar meer als een vreugdevolle taak.

Maria Willems,
Gemeente Antwerpen

Zolang ik lid ben van de kerk (26 jaar) heb ik een taak gehad die ik moest combineren met de taken in het gezin.

Wij zijn door de jaren heen zeer flexibel geworden. Zo verwacht mijn gezin na bijvoorbeeld een topdag de volgende dag nooit een vijf-gangenmenu, maar nemen ze genoegen met een eenvoudige maaltijd.

Moet ik kiezen tussen een vergadering en een belangrijke gebeurtenis voor een van de kinderen, een muziekuitvoering bijvoorbeeld, zal ik altijd voor het laatste kiezen.

Mijn man en kinderen zijn nauw bij mijn kerktaak betrokken. Ik schakel ze zoveel mogelijk in. Ik ben hen dankbaar voor de onvoorwaardelijke steun die zij mij geven.

'Geen succes weegt op tegen falen in het gezin.' Mijn gezin is belangrijk voor me, dat weten ze. Daarom helpen ze mij aan de eisen van mijn kerktaak te voldoen.

Ans Brouwer,
Wijk Utrecht

Voor een moeder van drie kinderen die buitenshuis werkt en daarnaast nog twee kerktaken heeft (ZHV-presidente en districtzendinge), lijkt ik voor de buitenwereld wel gek!

1. Ik weet met zekerheid dat mijn taken roepingen zijn.
2. Mijn echtgenoot en kin-

deren steunen mij, want ze zien dat ik het graag doe en nemen dan ook met liefde een deel van de huiselijke taken op zich.

3. Door gebed en schriftstudie helpt de Heer mij de juiste prioriteiten te stellen.

4. Het gaat gepaard met offers voor gans het gezin, maar de zegeningen blijven dan ook niet uit.

Als het soms te druk wordt en schuldgevoelens opkomen dat ik tekort schiet tegenover mijn gezin, dan ontvang ik meestal een tekening of gedichtje van een van mijn kinderen, omdat ze van me houden en dankbaar zijn voor wat ik doe. Wat moet ik mij nog meer wensen?

Kathleen Chimkovitch-Hales, Gemeente Genk

Hoe doe ik het:

1. Stel prioriteiten

2. Houd een gezinskalender bij

3. Betrek het hele gezin bij kerkprojecten

4. Bid en bestudeer de Schriften

Schrijf ons!

mei: Hoe u zichzelf kunt voorbereiden op het voelen van de Geest tijdens het avondmaal

juni: Hoe u gelukkig kunt zijn ondanks moeilijke omstandigheden

juli: Hoe u actief kunt blijven wanneer uw partner minder-actief of geen lid is

augustus: Hoe u liefdadig kunt zijn zonder lakraak geld uit te geven

Heeft u goede ervaringen of praktisch succes met een van de bovenstaande onderwerpen? Laat de lezers van De Ster erin delen. Schrijf (ongeveer 100-150 woorden) naar het Kerkelijk Vertaalbureau, postbus 224, 3430 AE NIEUWEGEIN, telefax 03402-45883. De redactie behoudt zich het recht voor de bijdragen te redigeren en in te korten; ze worden niet teruggestuurd. De gebruikte bijdragen moeten niet gezien worden als officiële kerkleer. Ze moeten steeds 6 weken voor de verschijningsdatum in ons bezit zijn.

Mededelingen en beleid

Openingstijden van het distributiecentrum te Friedrichsdorf

Met ingang van januari 1991 zijn, zoals met de tempel in Friedrichsdorf overeengekomen, de openingstijden van het centrum voor tempelkleding in Friedrichsdorf als volgt:

Maandag: 15.00 tot 18.00 uur
Dinsdag t/m vrijdag: 08.00 tot 16.30 uur
Zaterdag: 07.00 tot 13.00 uur

Jeugdwerk

Alle jeugdwerkleidsters functioneren op aanwijzing van de priesterschapsleiders. Jeugdwerkpresidiums moeten nauw met hun priesterschapsadviseurs samenwerken. (...) Ze mochten hem er altijd bij betrekken en zijn raad vragen bij het ondergebed plannen van activiteiten en het bespreken van behoeften, problemen en oplossingen.

Naar de mate waarin u de beginselen van het evangelie in uw leven toepast, de Schriften bestudeert, de raad van de priesterschapsleiders opvolgt en de Heer benadert in gebed, zult u recht hebben op de inspiratie van de Heilige Geest. U kunt de kinderen wegen wijzen om een getuigenis van het evangelie te verkrijgen. Geef de kinderen dikwijls uw getuigenis. Laat de Heilige Geest bij deze belangrijke roeping via uw persoon zijn invloed uitoefenen. Denk eraan dat alles wat u in het jeugdwerk doet, gebaseerd moet zijn op het welzijn van het kinderen.

Handboek jeugdwerk, blz. 2

Datums van radio-uitzendingen van de kerk in 1991

Radio 5 (298 m of 1008 kHz) op maandag om 18.40 uur:

28 januari
25 februari
25 maart
22 april
20 mei
17 juni
15 juli
12 augustus
9 september
7 oktober
4 november
2 december

Zondagsschool

De zondagsschool wordt elke zondag gehouden en begint met een openingsprogramma van tien minuten. (...)

De zondagsschool moet op tijd beginnen en eindigen. Tijdens de zondagsschool worden er, buiten het jeugdwerk, geen vergaderingen gepland. Hieronder vallen ook de vergaderingen van de bisschop, het leidinggevend priesterschapscomité en de wijkraad; vergaderingen van het quorum of quorumpresidium, de groep of groepsleiding; koorrepetities en andere bijeenkomsten.

[Thuisstudieseminarie wordt] niet op zondag gehouden. (...)

Alle zondagsschoolklassen volgen het lesplan en gebruiken de lesboeken die door het Eerste Presidium en de Raad der Twaalf voor dat cursusjaar zijn goedgekeurd. *Handboek zondagsschool*, blz. IV

De zendelingenpagina's

In de zendelingenpagina's deze maand een verslag van Jelmer de Jonge uit de Wijk Groningen, die binnenkort terugkeert uit het Zendingsgebied Genève Zwitserland, en Paula Andriessen, die op zending is in het Zendingsgebied Salt Lake City Utah.

Jelmer de Jonge

Vanaf maart 1989 ben ik in het Zendingsgebied Genève Zwitserland. Het zendingsgebied sterkt zich uit van de Riviera tot de Bourgogne, en van het Centraal Massief tot aan de Zwitserse Alpen. Het heeft een grote variatie in natuur en geschiedenis, en kan met recht mooi genoemd worden.

Het is hier een ware smeltkroes van nationaliteiten, culturen en godsdiensten, maar allen hebben dezelfde vragen: wat is het doel van het leven, wat is waar geluk enzovoort. Als zending is het de kunst om de gevoelige snaar bij hen te raken, zodat ze de tijd nemen om te zien dat we kinderen van God zijn en we antwoorden van Hem kunnen ontvangen die ons helpen in ons dagelijks leven.

Het meeste succes bereiken we dan ook in samenwerking met de leden. In Genève was er bijvoorbeeld een zuster met drie kinderen. We bezochten hen vaak voor gezinsavond en gaven ideeën om hun vrienden en kennissen te laten delen in het evangelie. Toen ze met haar zieke buurvrouw sprak, vertelde ze haar hoe zij baat had gehad van een zalving. Ze

zei dat twee jongemannen, zendelingen, zouden kunnen komen om haar te zalven. In de zalving werd ze met gezondheid gezegend. Tevens werd er gezegd dat ze aan de poort van een belangrijke stap in haar leven was aangekomen. Ze genas en wilde de zendelingenlessen volgen. Tijdens de vierde les realiseerde ze zich dat er gesproken werd over het heilsplan waarvan ze gedroomd had en dat de doop de sleutel tot de poort was. Ze wilde zich laten dopen.

In de zegen vlak voor mijn zending werd gezegd dat ik velen tot het evangelie zou zien komen. Ik dacht: veel is een relatief begrip, het zal wel geen storm lopen, ten slotte ben ik nog steeds in Europa. Vanaf de eerste ontmoeting met mijn zendingspresident werden mijn ogen echter geopend. Met veel geloof en hard werken werden er in één maand 13.000 exemplaren van het Boek van Mormon verspreid en vonden er vele wonderbaarlijke bekeeringen plaats, onder andere, een hoogwaardigheidsbekleder van de katholieke kerk.

De kerk heeft hier in de afgelopen twee jaar veel voor-

Ouderling De Jonge in Boudry (Zwitserland).

uitgang maakt: het zendingsgebied is opgesplitst, er zijn vier wijken en twee gemeenten georganiseerd, er zijn bijna 1000 [een halve ring] dopelingen bijgekomen, en er is een derde ring, Lyon, georganiseerd. De woorden van ouderling Russell M. Nelson worden bewaard: 'Dit is de tijd voor de kerk in Europa.'

Het is een grote eer om een instrument in de handen van de Heer te kunnen zijn, ik

had niets beters kunnen besluiten dan om op zending te gaan. Het evangelie is waar, de kerk is hersteld en wordt geleid door inspiratie, het Boek van Mormon is het woord van God, de beste zending op aarde.

Het is niet altijd even gemakkelijk om het evangelie te verbreiden, maar het is zeker de moeite waard. Het geeft veel vreugde om iemand te zien veranderen en hem het evangelie te zien naleven.

Paula Andriessen

Op 18 april 1990 naderde ik het opleidingsinstituut in Provo waar ik opgeleid zou worden als zending. Ik bleef daar drie weken en toen ging ik met de bus naar mijn zendingsgebied, in Salt Lake City 45 minuten verderop. Mijn eerste collega kwam uit Engeland. We kregen een behoorlijk groot gebied en dus ook een auto. Maar aan één ding had onze zendingspresident niet gedacht: we hadden beiden geen rijbewijs! Dus kregen we er nog een collega bij. In het begin was het wel vreemd voor mij om in een gebied te zijn dat de grootte heeft van Delft, maar wel met drie ringen in dat kleine gebied! En mijn collega's en ik waren de enige zendingen in dat gebied. Ik was daar maar drie weken, en toen werd ik overgeplaatst naar South Kearns. Dit was een heel klein gebied, zo ongeveer de grootte van het Kralingse bos in Rotterdam. En hier hadden we maar één ring. In Kearns hadden we behoorlijk veel succes. En ik heb daar ook een paar hele goede vrienden gemaakt. In dit zendingsgebied onderwijzen we heel veel kinderen, vooral de kinderen van minder-actieve leden. En dus lieten een aantal kinderen zich dopen, maar een van de hoogtepunten voor mij in dit gebied was toen we het voorrecht hadden om Donna Magnusen te onderwijzen. Donna was net uit Washington verhuisd, en een paar dagen nadat ze verhuisd was, klopten we bij haar aan de deur. Ze had al een paar lessen van de zendingen gehad, en wij onderwezen haar de rest.

Donna werd een dag naar haar zestigste verjaardag gedoopt.

In Kearns was ik drie en een halve maand, en toen werd ik overgeplaatst naar de University of Utah, en daar werkte ik met getrouwde studenten. We werkten daar in twee ringen. Eén ding dat

ren door de Heer.

En ik ben heel dankbaar voor de gelegenheid die ik heb gehad om hun en ook andere mensen het evangelie te brengen. Ik heb heel veel geleerd in de tijd dat ik nu hier ben. Ik weet dat iedereen dat zegt, maar het is nu eenmaal zo. Ik heb in deze

jonger was, hoorde ik de zendingen dit heel vaak zeggen, en toen dacht ik altijd: wat bedoel je, je bent toch lekker in het buitenland? Maar nu weet ik beter. Een zending is geen makkie. Satan werkt dubbel zo hard aan zendingen, en af en toe wordt je behoorlijk ontmoedigd,

Zuster Andriessen (links) met twee Koreaanse bekeerlingen, Asoek en Joo Yong Choi, en haar collega zuster Brady.

ik hier heel fijn vond, was dat er hier veel studenten uit China en andere plaatsen in Azië waren. En ik had de gelegenheid om veel van die mensen te onderwijzen, met behulp van vertalers. We onderwezen een echtpaar uit Korea dat net een week in Amerika was. Ze waren ook nog maar net drie weken getrouwd. Hun Engels was heel slecht, dus we moesten ook bij hen vertalers gebruiken. Het was echt een heel fijn gezin. Ze werden binnen twee weken gedoopt, en ik weet dat ze goed voorbereid wa-

afgelopen maanden waarschijnlijk meer geleerd dan wat ik normaal in een paar jaar geleerd zou hebben. Mijn getuigenis wordt nog steeds iedere dag groter. Dit is waarschijnlijk de enige tijd in mijn leven dat ik de Heer voltiijds kan dienen, en ik ben heel dankbaar voor deze gelegenheid.

Ik wil ook iedereen bedanken voor de brieven en steun. Maar vooral moet ik mijn ouders danken voor hun liefde en steun voor mij. Het evangelie is waar, anders zou ik hier echt niet zijn. Toen ik

maar één raad: geef het nooit op! Want er zijn mensen die op je wachten. De kerk is waar! Jezus Christus is de Zoon van God en Hij houdt van iedereen. Daarom is Hij gestorven, zodat wij bij hem terug kunnen keren. Zonder de verzoening van Christus zou ik hier nu niet zijn. Ik houd heel veel van hem en van mijn Hemelse Vader, en ook van u.

En wat ik nog tegen de jeugd wil zeggen is dat twee-weekse zendingen mij goed hebben voorbereid. Doe het dus als je de kans krijgt!

In het zendingsveld

Paula Andriessen, Utah Salt Lake Mission, 7938 South 3500 East, Salt Lake City, Utah 84121, USA

Pieter den Brouwer, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland

Petra Chardon, Canada Calgary Mission, 6940 Fisher Road S.E., Suite 122, Calgary, Alberta T2H 0W3, Canada

Jeroen Dekker, Washington Seattle Mission, PO box 3887, Bellevue, Washington 98009, USA

Jan Dijkwel, Utah Ogden Mission, 7938 South 3500 East, Salt Lake City, Utah 84121, USA

Johanna Dusseljee, Arizona Phoenix Mission, 6265 North 82 Nd Street, Scottsdale, Arizona 85250, USA

Aldrin Esser, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire, England, LS 18 5 BJ

Rodrigo Fuenzalida, Zendinggebied Amsterdam Nederland, Noordse Bosje 16, 1211 BG Hilversum, Nederland
Koenraad Gijzel, Zendinggebied Antwerpen België, Appel-
mansstraat 24, B-2000 Antwerpen

Raymond Greef, California Anaheim Mission, 760 North Euclid, suite 213, Anaheim, California 92801, USA

Marco Gunster, England London South Mission, 484 London Road, Mitcham, Surrey CR4 4ED, Engeland

Devin Hale, Colorado Denver Mission, 2000 E. Easter Avenue, Suite 303, P.O. box 2674, Littleton, Colorado 80122, USA

Nel de Hoog, Zendinggebied Amsterdam Nederland, Noordse Bosje 16, 1211 BG Hilversum, Nederland

Dennis Hulleman, England Manchester Mission, Paul House, Stockport Road, Timperley, Altringham, Cheshire WA15 7UP, Engeland

Johan Jansen, California Santa Rosa Mission, 2300 County Center Drive, bldg A 129, Santa Rosa, California 95403, USA

E. Janssen, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland

F. de Juncker, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland

Jelmer de Jonge, Mission Suisse de Genève, Chemin William-Barby 8, CH-1292 Chambesey (GE), Zwitserland

Esther de Kock, England Manchester Mission, Paul House, Stockport Road, Timperley, Altringham, Cheshire WA15 7UP, Engeland

Louky Kramer, Zendinggebied Antwerpen België, Appel-
mansstraat 24, B-2000 Antwerpen

Eric Mac Lean, Ohio Columbus Mission, 5025 Arlington Center, Suite 30, P.O. Box 20130, Columbus, Ohio 43220, USA

Eddy Martens, Mission Dresden Deutschland, Tiergartenstrasse 40, Postschliessfach 256, Dresden, O-8020 Bondsrepubliek Duitsland

Ricardo Maxwell, England London Mission, 64-68 Exhibition Road, Londen SW7 2PA, Engeland

Boris van Monsjon, Mission Dresden Deutschland, Tiergartenstrasse 40, Postschliessfach 256, Dresden O-8020, Bondsrepubliek Duitsland

Esther Mulder, Minnesota Minneapolis Mission, 5931 West 96th Street, Bloomington, Minnesota 55438, USA

Joeri Mulder, Zendinggebied Antwerpen België, Appel-
mansstraat 24, B-2000 Antwerpen

John Muntinga, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol BS9 3BH, Engeland

Alexandra Onstein, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol BS9 3BH, Engeland

Mel Oppermann, North Carolina Charlotte Mission, 6407 Idlewild, suite 533, Charlotte, North Carolina 28212, USA

Remy van der Put, Mission Française de Paris, 23, rue du Onze Novembre, 78110 Le Vésinet, Frankrijk

Steven van Rangelrooy, England London Mission, 64-68 Exhibition Road, Londen SW7 2PA, Engeland

Jos Rutten, Texas Houston East Mission, 820 South Friendswood Drive, suite 100, Friendswood, Texas 77546, USA

Robert Teske, England Bristol Mission, Southfield House, 2 Southfield Road, Westbury on Trym, Bristol, BS9 3BH Engeland

Hans Veenstra, England Leeds Mission, Technocentre, Station Road, Horsforth, Leeds, Yorkshire LS18 5BJ, England

Kenneth Vernes, Utah Salt Lake Mission, 7938 South 3500 East, Salt Lake City, Utah 84121, USA

Lucas en Adele Vreeken, p/a Waldstrasse 42, 63665 Rosbach-Rodheim 3, Duitsland

Bep van Wijk, Frankfurt-tempel, Talstrasse 10, 6382 Friedrichsdorf 1, Duitsland

Indien er een adres cq. verkeerd vermeld staat, neem dan a.u.b. contact op met het Kerkelijk Vertaalbureau, postbus 224, 3430 AE NIEUWEGEIN, Nederland.

'Zo klein als ik was Hij'

Het is tijd voor de participatieperiode en een klein meisje zit, omdat ze dat zelf wil, alleen achterin het lokaal. Ze is net als de andere kinderen – behalve dat ze een neus, een oor, oogleden en vingers mist. Getransplanteerde huid beslaat 45 procent van haar lichaam, en aan haar linkerbeen zit een beugel met vier pennen door haar spieren heen tot op het bot.

Sage Volkman heeft in haar acht levensjaren meer pijn gehad en doorstaan dan de meeste mensen in hun hele leven.

De kinderen gaan zingen, en Sage zingt met haar zachte maar vaste stem mee:

*Ook Jezus was eens een kindje klein,
zo klein als ik was Hij . . .*

VUUR

Op 24 oktober 1986 kreeg Sages vader, Michael Volkman, het idee om met zijn twee kinderen te gaan kamperen. [Zes dagen daarvoor waren Michael, zijn vrouw Denise en hun zoon Avery lid geworden van de kerk. Hun dochtertje van vijf, Sage, was teleurgesteld dat zij niet ook gedoopt kon worden; maar ze stelde zich tevreden met de gedachte dat ze op een dag wel oud genoeg zou zijn.]

Er lag een dun laagje ijs op Bluewater Lake toen Michael en de achtjarige Avery die ochtend gingen vissen en Sage in de caravan lieten slapen. Michael vond het jammer dat Denise er niet bij kon zijn, maar ze

was kleuterleidster en had niemand kunnen vinden om haar op school te vervangen.

Toen het wat lichter werd, liep Michael terug naar de caravan om bij Sage te kijken. Alles leek in orde. Vijf minuten nadat hij weer terug bij Avery was gekomen, begonnen er honden te blaffen. Avery draaide zich om en zag rook opstijgen van de camping, ongeveer 140 meter verderop. Michael rende met bonzend hart terug naar de caravan, die in lichterlaaie bleek te staan. En Sage lag nog binnen in haar slaapzak.

Michael trok de deur open en werd door de rook en vuurzee teruggedreven. Met ingehouden adem rende hij de caravan in, tastte in brandende slaapzakken tot hij Sages roerloze lichaam vond.

Zonder acht te slaan op de schroeiwonden op zijn gezicht en zijn handen, sleurde hij Sage de caravan uit en probeerde haar meteen te reanimeren. Er gingen bijna drie minuten voorbij, maar Sage gaf geen enkel teken van leven. Hij bleef op haar borstkas drukken en deed dat zo hard dat een van haar ribben brak. Uiteindelijk hoorde hij een geluidje uit haar komen en zag hij haar borstkas uitzetten.

Avery, die vurig had staan bidden, dacht ineens aan de flessen propaangas die naast de caravan stonden. 'Pap,' schreeuwde hij, 'ik denk dat we weg moeten wezen!'

Michael knikte, en met veel pijn sleepte hij Sage bij de caravan vandaan. Een paar seconden later explodeerden de gasflessen.

Er volgde een wirwar van gebeurtenissen: een twintig minuten durende race tegen de klok over een hobbelige, onverharde weg in de auto van een andere visser die Michael en de twee kinderen naar een boswachtershuis bracht, waar ze over de radio hulp inriepen; de ambulancerit naar Grants (New Mexico), waarvandaan Sage naar het brandwondencentrum van de University of New Mexico werd overgevoegen; en toen de 110 kilometer lange rit met Avery naar Albuquerque (New Mexico) in een ambulance die Michael niet kon zien of voelen omdat zijn ogen en handen met verband bedekt waren.

VEILIG

Toen Sage het brandwondencentrum werd binnengereden, had de medische staf weinig hoop dat ze de ochtend zou halen. 'Ze gaven haar een overlevingskans van tien procent,' vertelt Michael. Ze had derden vierdegraads brandwonden op haar gezicht, armen, borst en benen. Haar neus en een oor waren weggeschroeid. Haar vingers waren zo verkoold dat ze geamputeerd moesten worden. 35 procent van haar

oogleden was verdwenen. Eén long was ingeklapt, en de andere functioneerde nauwelijks; uit beide longen werd in totaal een liter roetvlokjes verwijderd.

En ze lag in coma.

Op de een of andere manier klampte Sage zich aan het leven vast, en twee dagen later dachten de doktoren dat ze sterk genoeg was om de eerste van uiteindelijk acht huidtransplantaties te ondergaan. En toen kreeg ze longontsteking.

'Die eerste tien dagen hebben we alleen maar ge-
huild en gebeden,' zegt Michael.

Denise hoorde van het ongeluk toen ze voor de klas stond. 'De hulpsheriff belde me. Ik moest op m'n vuist bijten om niet te gillen. Toen ik Sage uiteindelijk zag, had ik niet geweten dat het m'n dochter was.'

Zowel Michael als Denise schrijven Sages overleving toe aan de vakkundigheid van de medische staf die haar verpleegde, en het geloof en de gebeden van de leden van hun nieuwe kerk.

'Onmiddellijk bleek hoe de kerk werkte,' zegt Michael. 'In de wijk werd meerdere keren gevast, hoewel we toen niet eens wisten wat vasten was. En veel mensen stonden ons in woord en daad bij. Sage kreeg veel priesterschapszegens.'

Een van de eerste zegens werd gegeven door Robert DeBuck. Robert en zijn vrouw Ruth hadden de familie Volkman tot de kerk gebracht. 'Toen Robert Sage zeggende,' weet Ruth nog, 'zei hij haar te gaan naar waar het veilig was – in de armen van haar Hemelse Vader. Lange tijd hebben wij ons geloof gesteld in die zegen. We gelooven dat zij daar inderdaad was.'

Maanden later gaf Sage een bewijs van de kracht van dat geloof. Op een dag vroeg Denise haar of ze nog iets wist van die eerste zes weken. Sage zei dat ze zich kon herinneren dat ze bij Jezus was.

Een beetje skeptisch vroeg haar moeder: 'Wat zei Hij dan?'

'Hij had z'n armen om me heen en zei dat Hij het erg

Terwijl ze van haar vreselijke verwondingen herstelde, zei Sage dat ze zich kon herinneren dat ze bij Jezus was: 'Hij had z'n armen om me heen en zei dat Hij het erg voor me vond dat ik verbrand was. Hij zei dat Hij van me hield. Ik zei dat ik ook van Hem hield. Ik zei dat ik wilde blijven, maar Hij zei dat ik hier dingen moest doen.'

voor me vond dat ik verbrand was. Hij zei dat Hij van me hield,' antwoordde Sage.

'Wat zei je toen?'

'Ik zei dat ik ook van Hem hield. Ik zei dat ik wilde blijven, maar Hij zei dat ik hier dingen moest doen. Toen was Hij weg.'

Denise, die altijd realistisch probeerde te zijn, glimlachte. 'En, hebben engelen vleugels?'

'Mama!' zei Sage. 'U weet toch dat engelen geen vleugels hebben!'

GENEZING

Twee weken na het ongeluk kreeg de familie Volkman te horen dat Sage naar een beter ingericht ziekenhuis in Galveston (Texas) kon. Op 6 november werd ze naar Galveston overgevlogen, een afstand van 1500 kilometer. Ze lag nog steeds in coma.

Twee leden van de medische staf in dat ziekenhuis waren heiligen der laatste dagen. Jonathan Brough en Rob Durrans hadden eerder brandwonden gezien, maar dit geval was anders. 'Tot dan toe had ik altijd herkend naar welk deel van de patiënt ik keek,' schreef Rob in zijn dagboek, waarvan hij later een kopie naar de familie Volkman stuurde.

'Toen Sage arriveerde, waren de doktoren niet erg optimistisch,' zegt hij. "'Als ze deze nacht doorkomt, als,' benadrukten zij, 'verwachten wij dat ze hersenbeschadiging heeft, verlies van het gezichtsvermogen, chronische longproblemen, immobiliteit, en waarschijnlijk veel gehoorverlies. Als het beter uitvalt, zal dat een wonder zijn.'"

Jonathan beschrijft in zijn dagboek wat er toen gebeurde: 'Rob en ik werden gevraagd om Sage een zegen te geven. We gingen het kamertje in, gekleed alsof we een operatie zouden verrichten. In het bed lag een roerloos, niet reagerend lijfje. Naast het bed stond het ademhalingstoestel te pompen, en slangen – om

zuurstof toe te dienen, de maagfunctie over te nemen, en voeding toe te dienen – liepen door alle openingen van haar gezicht. Ze was vreselijk misvormd. Alleen haar voetjes deden denken aan het prachtige meisje dat ze eens was geweest. Als ik ooit door een zegen iemand van het leven wilde verlossen, was het toen. Ik zag de enorme problemen die dit meisje onder ogen zou moeten zien, en de offers die haar ouders zouden moeten brengen om haar zo te verzorgen dat ze weer enige mate van onafhankelijkheid zou krijgen.

'Rob zalfde het broze overblijfsel van dit meisjeslichaam, en toen legden we beiden onze handen op haar hoofd om de zalving te verzegelen. Zelden heb ik de Geest zo krachtig door mij voelen spreken als toen. Tot mijn verbazing hoorde ik mezelf haar zegenen met de kracht om de vernietiging die aan haar lichaam was toegebracht, te boven te komen.'

Zowel Rob als Jonathan waren geschokt door de zegen die ze net hadden gegeven, vooral de belofte van volkomen herstel. 'Toch was ons beiden in een ogenblik duidelijk geworden dat alles goed zou komen,' schrijft Rob. 'Toen de zegen afgesloten was, liet ik mijn vingers even op haar hoofd; het was net alsof ze mijn kracht in zich opzoo, en toen ik mijn handen van haar hoofd afhaalde, voelde ik me helemaal uitgeput.'

De daaropvolgende dagen zweefde Sage tussen leven en dood. Bloedende zweren vertraagden de operatieplannen, en ze bleef in coma. Met de financiële steun van vrienden kon Ruth DeBuck naar Galveston komen om bij Denise te zijn, en beiden streelden vaak Sages voeten, vertelden haar verhaaltjes of zongen lofzangen voor haar, in de hoop dat er iets zou doordringen tot de droomwereld waar zij in verkeerde.

Op een dag lag Denise naast Sage. Ze keek in het gehavende gezicht van haar dochtertje en zei: 'Ik hou zoveel van je, Sage.'

Sage fluisterde terug: 'Ik ook van jou.'

VOORUITGANG

Toen ze eindelijk uit coma kwam, begon Sage vooruit te gaan. Ze ging eerst zelf ademen. Toen leerde ze weer praten, hoewel dat erg pijnlijk was. Na nog vijf operaties, ging Sage op 23 december weer naar huis – net op tijd voor de kerst.

Sage ging in therapie in een rehabilitatiecentrum in Albuquerque. Verbrande huid krimpt bij de genezing, en rekoefeningen werden essentieel. Thuis moest ze baden nemen die in het begin drie uur duurden, zodat haar ouders de afstervende huid konden wegschrappen en de nieuwe, rauwe huid met waterstofperoxide konden schoonmaken. Opnieuw leren lopen vergde alle moed die ze bij elkaar kon schrappen.

Sindsdien is ze weer terug op school, en ze heeft leren fietsen. Haar grootste beproeving was het verlies van haar vingers: ze dacht dat ze weer aan zouden groeien, net als haar. Haar lievelingsbezigheid was tekenen geweest, en dat miste ze verschrikkelijk. Maar ze paste zich aan. Een paar maanden geleden heeft een firma in Albuquerque haar een computer gegeven, en ze is een expert geworden in het tekenen en spelletjes doen.

Maar het wordt nooit meer zoals het was. Sommige mensen, vooral kinderen, worden bang als ze haar voor het eerst zien. Voor een lief meisje dat, ondanks het veranderde uiterlijk, binnenin hetzelfde is gebleven, is die afwijzing erg moeilijk te verwerken.

Op een dag was Sage buiten aan het spelen toen een kind tegen haar aanbotste. Niet voorbereid op wat hij zou zien, rende hij weg en riep: 'Monster! Monster!' Dat deed zeer, maar Sage begreep het wel. 'Vroeger lachten de kinderen me uit,' vertelt ze. Nu nog steeds? 'Op school niet. Soms kijken de mensen even als we een winkel binnenlopen.'

De leden van de wijk deden alle moeite om Sages terugkeer uit Galveston zo prettig mogelijk te maken. Kort daarvoor hield de jeugdwerkpresidente tijdens

de participatieperiode een activiteit waarin ze de kinderen leerde dat, hoewel mensen soms gewond of verminkt zijn, ze kinderen van onze Hemelse Vader zijn en onze hulp nodig hebben.

Nancy Eldridge, toen jeugdwerkpresidente, liet een video-opname maken van Sage die de kinderen toesprak. Op de band vertelde Sage over wat er gebeurd was, en haar hoop voor de toekomst. Ze besloot met de verzekering dat ze nog steeds 'dezelfde Sage' was.

Nancy vertelt dat elk kind op zijn eigen manier aan Sage moest wennen. Vooral haar eigen zoon had het moeilijk. 'Hij was gek op Sage, maar hij was ook bang, en dat zat hem dwars. Dus schreef hij haar brieven waarin hij vertelde hoezeer hij op haar gesteld was, tot hij met z'n gevoelens leerde omgaan.'

De wijkleiders, en Sages leerkrachten, bijvoorbeeld Kathy Warren, die Sage twee jaar in de klas heeft gehad, zijn zeker voortdurend van bewust dat zij speciale zorg nodig heeft. Ze geven haar altijd een plekje waar enthousiaste kinderen niet per ongeluk tegen haar beenbeugel kunnen stoten. En toen het moment was gekomen om de KGW-ringen uit te delen, kreeg Sage er een aan een kettinkje zodat ze die om haar nek kon dragen.

DOEL

In de Schriften staat dat er 'in de liefde geen vrees [is]' (1 Johannes 4:18). En als je Sage leert kennen, moet je wel van haar houden; voor een ander gevoel is gewoon geen plaats. Ze is het toonbeeld van alles wat we in het leven zouden willen bereiken: zuiverheid in haar bedoelingen, naastenliefde, en een koppige onafhankelijkheid die haar niet toestaat om het op te geven.

Bisschop Webb kan zich nog de tiendevereffening herinneren die hij vorig jaar met Sage en het gezin hield. 'Ik vroeg aan Sage: 'Heb je een volledige tiende betaald?''

''Nee,' ze zei.'

**Het wordt nooit meer zoals het was. Sommige mensen,
vooral kinderen, worden bang als ze haar voor het eerst zien.
Voor een lief meisje dat, ondanks het veranderde uiterlijk,
binnenin hetzelfde is gebleven, is die afwijzing
erg moeilijk te verwerken.**

‘Ik vroeg of ze nog tiende had om te betalen.

“Ja,” zei ze. Ze haalde een envelop te voorschijn met wat geld erin en schoof mij dat toe.

“Zal ik de kwitantie voor je uitschrijven?” vroeg ik.

“Dat hoeft niet,” zei ze, “als u het papier vasthoudt, zal ik schrijven.”

En met het potlood tussen de uiteinden van haar armen, vulde ze de ingespannen de kwitantie in.

De bisschop, en met hem velen die veel met het gezin omgaan, weten hoe moeilijk Sages genezing is verlopen. Soms was de pijn bijna erger dan ze kon verdragen. Toen ze een keer thuis therapie kreeg, smeekte ze haar moeder haar geen pijn meer te doen. Denise vertelde haar over een klein meisje dat zoveel huilde dat haar ouders haar geen therapie meer gaven. Nu kan dat meisje niet meer lopen.

Sage huilde. ‘Ik wou dat ik mijn lichaam kon geven zodat dat meisje weer kon lopen.’

En in zekere zin heeft ze dat ook. Het verhaal van Sage is in heel Amerika gepubliceerd. ‘Sinds die artikelen verschenen zijn, krijgen we brieven uit het hele land,’ zegt Michael. Een was van een vrouw met kanker in het laatste stadium; ze had Sages foto uit een tijdschrift geknipt en op een plaats gehangen waar ze die goed kon zien. ‘Als ik nu pijn heb,’ schrijft ze, ‘kijk ik naar die foto en zeg ik tegen mezelf: “Domme ouwe vrouw, en jij vindt dat je het zwaar hebt?”’

Iemand anders schreef dat het verhaal hem zo geïnspireerd had dat hij besloten had om, na vele jaren, weer actief te worden in de kerk.

‘Ik denk dat het een deel van Sages zending is om mensen te laten zien dat je iets met je leven kunt doen, wat er ook gebeurt,’ zegt Michael. ‘Ze zal een geweldige zendelinge zijn. Dat is ze nu al.’

Het was niet gemakkelijk om in Sages toekomst te geloven. Die eerste verschrikkelijke dagen moesten Michael en Denise de hartverscheurende mogelijkheid onder ogen zien dat Sage zou sterven. ‘We rouw-

den om de Sage die we hadden gekend,’ zeggen ze, ‘en toen moesten we Sage leren aanvaarden zoals ze was. Maar naarmate wij genas, werden ook wij geestelijk en emotioneel genezen.’

Bij die genezing speelde de steun van mede-heiligen en omwonenden een essentiële rol. De eerste nachten in het ziekenhuis sliep Ruth DeBuck bij Denise; ze hadden de bedden tegen elkaar aangeschoven en lagen met hun hoofd tegen elkaar en hielden elkaars hand vast.

‘We praatten nachtenlang, om door die nachtmerrie heen te komen,’ zegt Ruth. ‘We praatten over hoe het zou zijn als Sage doodging, en hoe het zou zijn als ze bleef leven. Alles wat een moeder voor haar dochter voelt en wenst was ineens weggerukt, en Denise moest dat verlies verwerken. Die eerste dagen moesten we de oude dromen loslaten, en toen nieuwe dromen dromen.’

Ruth heeft gezien hoe die dromen zijn gaan bloeien. ‘We zien voor ons hoe Sage op een dag in de tempel trouwt,’ zegt ze. ‘Een lieve, zuivere jongeman, die door het fysieke heen haar geestelijke schoonheid ziet, is bij haar. We zien haar met haar kinderen in het evangelie leven, en van de vreugde genieten die op haar weg komt. Haar leven gaat verder.

‘Bij tegenslag verlaten sommigen zich op de Heer,’ zegt wijklid Kirk Wood. ‘Anderen raken verbitterd en laten die kans lopen. De familie Volkman heeft zich op de Heer verlaten en zijn daar geestelijk door gegroeid.

‘Deze hele ervaring is moeilijk en prachtig voor ons allen geweest,’ zegt hij. ‘Je kunt zoiets als dit natuurlijk niet heerlijk noemen, maar het heeft ons laten zien wat echt belangrijk is. Het onbelangrijke is weggevaagd.’

Nederig zegt Michael: ‘We zijn beter af dan vele anderen. Wij hebben het evangelie.’

Denise glimlacht. Ze kijkt naar Michael, naar Avery en Sage, en zegt dan: ‘Het evangelie geneest.’ □

'M'n herdoop is goedgekeurd!'

Gaye Galt

De derde week van de maand houden we bij mij thuis altijd gezinsavond voor een grote groep wijkleden. Eén van die avonden was wel bijzonder gedenkwaardig voor allen die erbij betrokken waren.

Onze 'vaste klanten' zijn weduwen en weduwnaars, nieuwe leden, mensen die pas in de buurt zijn komen wonen enzovoort. We eten samen wat en genieten van een goed gesprek en van een onderdeel dat we onze 'vertrouwelijke momenten' noemen, wanneer een of twee van de aanwezigen ons wat vertellen over hun leven en ons de kans geven hen beter te leren kennen.

We wilden allemaal een wat oudere broeder en zijn vrouw beter leren kennen. Zij was een nieuw lid en wij wilden hen graag op onze gezinsavonden hebben. Maar hoewel zij trouw naar de kerk kwamen, scheen het hen nooit te lukken onze maandelijkse bijeenkomst te bezoeken. Ik was dus heel gelukkig toen zij op een zeker moment toezegden te zullen komen.

De avond tevoren belde de bewuste broeder mij op. Toen ik zijn stem hoorde, sloeg de teleurstelling al toe. Plagend zei ik: 'U gaat me toch niet zeggen dat u wéér niet kunt komen, hè?' Hij lachte en antwoordde: 'Wacht maar tot u hoort waarom we moeten afzeggen. De bisschop heeft me vanmiddag laten weten dat mijn verzoek om herdoop is goedgekeurd.'

Ik had aangenomen dat hij gewoon lid van de kerk was, maar dit bericht maakte me heel blij. Hij vertelde dat het wachten lang en pijnlijk was geweest. 'U kunt zich nauwelijks voorstellen wat dit voor mij betekent. De doopdienst vindt morgenavond plaats.' Ik zei hoe jammer ik het vond dat niemand van ons erbij zou kunnen zijn wegens de geplande gezinsavond, en wenste hem het allerbeste toe.

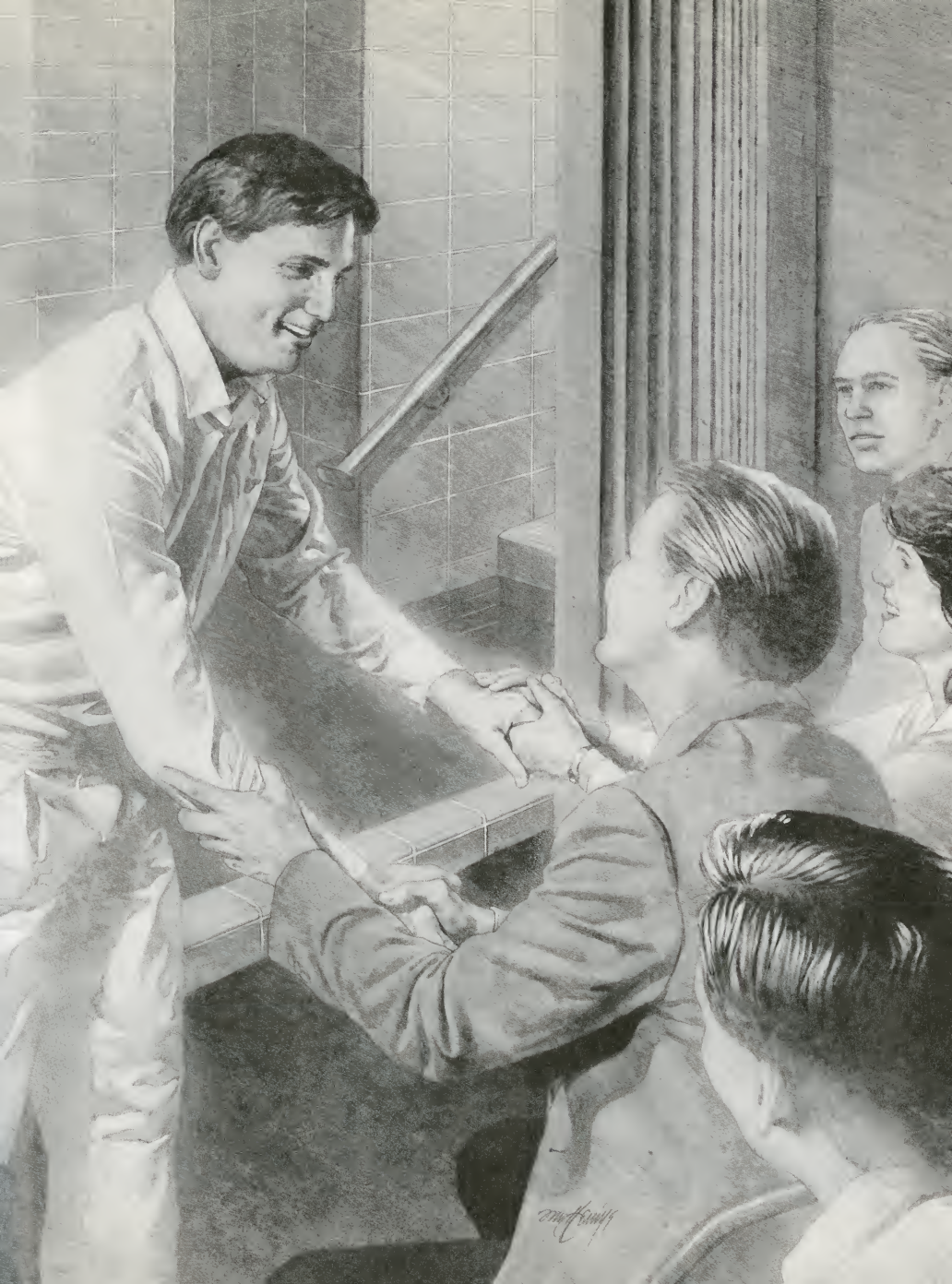
Toen we de volgende avond bezig waren met onze voorbereidingen, ging de telefoon. Het was een noodkreet van de vrouw van onze bisschop. Haar man, die arts was, was voor een noodgeval opgeroepen. En tot overmaat van ramp was de zendingsleider van de wijk onverwacht op zakenreis. De broeder die gedoopt zou worden, wachtte in het kerkgebouw met een paar familieleden.

Terwijl de vrouw van de bisschop probeerde de ringpresident op te sporen, legde mijn man het probleem voor aan onze gezinsavondgroep: 'Er is niemand in de kerk, behalve een paar familieleden van die broeder. Bent u bereid erheen te gaan om hem bij te staan in deze belangrijke gebeurtenis in zijn leven?'

Bij het horen van zijn woorden vervulde de Geest ons hart. We reden meteen naar de kerk, waar een ongeruste ringpresident rondliep. Toen we gingen zitten, was de tegenwoordigheid van de Geest zo voelbaar, dat de tranen ons in de ogen sprongen. De dopeling kwam binnen, zag alle betraande gezichten die hem vol liefde stralend aankeken, en fluisterde: 'Ik wist gewoon dat alles in orde zou komen en dat u er allemaal zou zijn.'

Er volgde een prachtige, zeer geestelijke dienst die vermoedelijk niemand van ons ooit zal vergeten. Na afloop feliciteerden we onze pasgedoopte broeder en uitten we onze genegenheid voor hem. Hij omarmde ons en liet zijn tranen de vrije loop. Ten slotte keerden we terug naar onze gezinsavond en genoten van een geestelijk hoogtepunt in de vorm van getuigenissen van de doop, bekering en de wonderen van het evangelie. □

Gaye Galt woont in de Wijk Hughson in de Ring Turlock Californië.

Tommy

Walter Spät

en de eerste Zuidamerikaanse ring

Neusa Longo

Walter Spät was president van de Gemeente Centro in het centrum van São Paulo, een grote stad in Brazilië, toen de gemeenteleden in 1954 een bazar hielden om de begroting te spekken. Er waren geweldige prijzen – mooie voorwerpen, prachtige schilderijen en ingelijste tegels met een schriftuurlijke tekst. ‘Was dat niet wat overdadig’, vroegen sommige leden zich af ‘om zoveel en zulke dure prijzen te kopen voor een inzamelingsactie?’ Later kwamen zij erachter dat president Spät de prijzen zelf had gemaakt met een minimum aan kosten en een maximum aan inspanning en goede wil.

De manier waarop Walter Spät zich het liefst ontspande, was door zich in de kunst uit te leven. In de jaren voor zijn overlijden in 1989, heeft hij honderden olieverfdoeken geschilderd, maar meestal hadden de eisen die zijn gezin en de kerk aan hem stelden voorrang boven zijn persoonlijke interesses en ambities. Nadat de jonge Walter Spät na de Eerste Wereldoorlog met zijn ouders als immigrant in de Braziliaanse staat Santa Catarina was aangekomen, ontwikkelde hij zich tot succesvol meubelontwerper, zeer bedreven ambachtsman, hardwerkende bekeerling van de jonge kerk in Brazilië en tenslotte president van de eerste ring in Zuid-Amerika.

Het werk van de Heer begon voor Walter onmiddellijk na zijn doop in 1950. Zijn ouders en zijn broer en

zuster waren naar Duitsland teruggekeerd met de bedoeling dat Walter zich bij hen zou voegen zodra hun boerenbedrijf in Santa Catarina was verkocht. Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak, besloot Walter in Brazilië te blijven. In 1946 trouwde hij met Edith Altman, een meisje dat uit Zwitserland was geëmigreerd. Zij verhuisden naar São Paulo, waar Walter als meubelmaker werk vond. Het duurde niet lang voordat de kwestie geloof in hun gezin de kop op stak.

Edith ging regelmatig naar de kerk, maar Walter weigerde met haar mee te gaan. Hij zei pas van plan te zijn een toegewijd lid van een kerk te worden als hij de ware kerk gevonden had. Hij had het gevoel dat die inderdaad bestond. En dus, zodra Walter 's ochtends naar zijn werk was, knielde Edith neer om God te vragen hun de ware kerk te tonen. Vijf maanden later, in november 1949, belden twee Amerikaanse zendelingen van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen bij hen aan.

Vijf maanden lang studeerde Walter samen met de zendelingen, las hij de Schriften en bezocht hij de

Walter en Edith Spät, die beide afkomstig waren uit Europa, leerden elkaar kennen in Brazilië, waar zij in de loop der jaren een gezin opbouwden dat toegewijd was aan het evangelie.

SCHILDER: WALTER SPÄT

kerkdiensten. Geleidelijk raakte hij ervan overtuigd dat dit de ware kerk was. Walter Spät werd op 20 maart 1950 gedoopt. In oktober van datzelfde jaar werd ook Edith lid van de kerk. Omdat ze lid was geweest van een streng protestantse kerk, vond ze het moeilijk bepaalde aspecten van de kerk te aanvaarden, in het bijzonder het feit dat er in de kerk dansavonden werden gehouden. 'Pas nadat ik het Boek van Mormon had gelezen, een paar jaar na mijn doop,' vertelt ze, 'was ik echt zeker dat dit de kerk van de Heer was.'

Walters overtuiging had tot gevolg dat hij zich onvermoeibaar aan de ware kerk wijdde. Hij werd geroepen als quorumpresident ouderlingen en vervolgens als gemeentepresident, raadgever van de zendingspresident van Brazilië en lid van de districtsraad – roepingen die hij, volgens José Lambardi, zijn vriend en medewerker bij vele kerkopdrachten – 'vervulde met een ijver en toewijding die de volmaaktheid benaderden. Hij verwachtte veel van de mensen, omdat hij ook zoveel van zichzelf verwachtte.'

Als leider zegt José: 'Walter was streng. Velen zagen hem als een harde man.' Maar Walter hield vaak als hij wist dat hij iemands gevoelens had gekwetst, en hij was gauw bereid om te vragen om vergeving. José herinnert zich een keer dat hij en Walter onenigheid hadden terwijl zij samenwerkten aan een kerkopdracht. 'Ik kwam net op tijd in mijn zondagsdienst voor het avondmaal en wist dat ik er niet van kon nemen terwijl

ik me zo voelde,' vertelt José over het voorval. 'Maar vlak voor het avondmaal werd rondgediend, voelde ik een hand op mijn schouder. Het was Walter. Hij wilde zijn excuus maken, zodat wij met een goed gevoel het avondmaal konden gebruiken.'

Niet lang daarna, op een zonnige ochtend in mei 1966, gebeurde er iets bijzonders in Walters leven en in het leven van alle heiligen der laatste dagen in Brazilië en Latijns-Amerika: de eerste ring in dat deel van de wereld werd georganiseerd in de stad São Paulo. De nieuwe ring bestond uit zeven wijken en drie gemeenten, en ouderling Spencer W. Kimball stelde voor broeder Walter Spät te steunen als hun president.

De ring omvatte verafgelegen delen van de grootste stad in Zuid-Amerika, die tevens een van de dichtstbevolkte steden is van de hele wereld. President Spät vertrouwde op de krachtige leden van zijn hoge raad om de wijken te helpen en nieuwe leiders te trainen. Met zijn inspanningen om leiders en leidsters op wijk- en ringniveau te roepen en te versterken in een streek die eerst zendingsgebied was geweest, verdiende hij het respect van de leden.

Mark Grover, die zending was in Brazilië in de tijd dat Walter daar als ringpresident presideerde, vertelt: 'Hij liet zijn gevoelens niet makkelijk blijken, maar toch gaf hij veel om de mensen. Hij was een ongelooflijke ringpresident. Hij kreeg de dingen voor elkaar en

zorgde ervoor dat ze goed werden gedaan – en op de manier die de Heer wilde.’

Onderdehand was Walter vader geworden van een zoon, Oswaldo, en een dochter, Gloria. Hij had het ook druk met zijn eigen meubelfabriek. Gloria herinnert zich dat haar vader ’s ochtends gewoonlijk al voor zessen naar zijn werk ging. ‘Hoewel zijn tijd erg beperkt was,’ vertelt ze, ‘was hij toch een goede vader voor ons. We hebben dikwijls geprobeerd hem over te halen om zich wat meer te ontspannen, om met vakantie te gaan, maar hij kon gewoon niet ophouden. Kunst was eigenlijk zijn enige uitlaatklep, maar pas toen hij met pensioen ging heeft hij daar wat tijd voor gekregen.’

Walter vertelde zijn gezin dat hij het op zekere dag kalmer aan zou doen, ‘na mijn tempelzending’. Dat gebeurde pas na tieneneenhalf jaar als ringpresident. Toen de São Paulo-tempel zijn voltooiing naderde, werd Walter geroepen als lid van het comité dat de opening en inwijding van de tempel zou regelen. Hij ontwierp schitterend meubilair voor de tempel en werd later, na werkzaam te zijn geweest als regionaal vertegenwoordiger, als raadgever in het tempelpresidium geroepen.

Hij trok zich in 1984 uit zijn zaak terug. Een aantal jaren lang wijdde hij veel van zijn tijd aan het schilderen. Oswaldo vertelt dat zijn vader ’er van hield de natuur te schilderen. Hij benaderde zijn kunst net

zoals zijn roepingen in de kerk: met een oog op volmaaktheid, en een toegewijd hart. Hij moet wel driehonderd schilderijen hebben gemaakt voordat hij stierf.’

Walter en Edith waren op tempelzending en zouden enkele maanden later ontheven worden, toen hij ernstig ziek werd. Het was kanker. Voor de eerste keer in zijn leven moest hij het bed houden. Tijdens zijn ziekte dacht hij na over zijn leven. ‘Hij kon wel zien dat hij veel had bereikt,’ zegt Gloria, ‘maar hij zag ook dat zijn leven wellicht wat evenwichtiger had kunnen zijn. Het lijden heeft hem aan het eind van zijn leven verzacht. Wat hem de meeste vreugde gaf, was het feit dat zijn familie een sterk getuigenis van het evangelie van Jezus Christus heeft.’

Walter Spät is gestorven op 15 mei 1989.

De stad São Paulo omvat nu twee zendingsgebieden, veertien ringen en ongeveer 47000 leden. Veel Braziliaanse leden herinneren zich ‘de begintijd’, toen de kerk pas in hun land voet aan de grond kreeg. Wanneer de Braziliaanse pioniers genoemd worden, kan niemand om Walter Spät heen. □

Neusa Longo woont in de Wijk Santo André 1 in de Ring Santo André Brazilië. Veel van de achtergrondinformatie voor dit artikel is ter beschikking gesteld door Flavia Erbolato, hoofd kerkelijk vertaalbureau in São Paulo.

Links: Broeder en zuster Gonzalo Ayerdis, die sinds 1962 in Brooklyn wonen, hebben ervoor gezorgd dat hun kinderen hun culturele erfgoed niet vergaten. Broeder Ayerdis is nu bisschop van de Wijk Brooklyn 2. Onder: Leden van de Wijk Brooklyn 1: Cheryl Roberts en Lisa Morgan.

Glen Nelson

Brooklyns uitzicht op de wereld

Wie een vergadering van de kerk in Brooklyn bijwoont, waant zich in een algemene bijeenkomst van de nabijgelegen Verenigde Naties. Twee wijken en één gemeente maken gebruik van dat gebouw, verdeeld in Engels-, Spaans- en Chineestalige units.

Maar de leden in Brooklyn zijn nog veel uiteenlopend dan die drie splitsingen aangeven. De Wijk Brooklyn 1, bijvoorbeeld, telt leden uit 40 verschillende landen, waaronder Argentinië, Australië, Barbados, El Salvador, Engeland, Ethiopië, de Filipijnen, Grenada, Guatemala, Haïti, Italië, Nigeria, Pakistan, Panama, Puerto Rico, Trinidad en Tobago, en Zwitserland. De leden uit de Verenigde Staten zelf zijn bijna even uiteenlopend, want ze komen letterlijk overal vandaan, van de oost- tot de westkust. En zelfs de geboren Brooklyners wijzen trots op de onderling grote etnische verschillen wat hun afkomst betreft – Joods, Italiaans-Amerikaans en Afrikaans-Amerikaans, om er slechts enkele te noemen.

De geschiedenis van de kerk in Brooklyn weerspiegelt de geschiedenis van de stad zelf – de vierde stad van de Verenigde Staten qua grootte, zelfs wanneer zij los wordt beschouwd van de andere vier stadswijken die gezamenlijk New York City vormen. De traditie van Brooklyn als een van de kruispunten van de wereld, is legendarisch. Men schat dat zelfs nog in 1940, de voorouders van drie van de vier Amerikanen òf in Brooklyn hadden gewoond, òf die plaats hadden aangedaan.

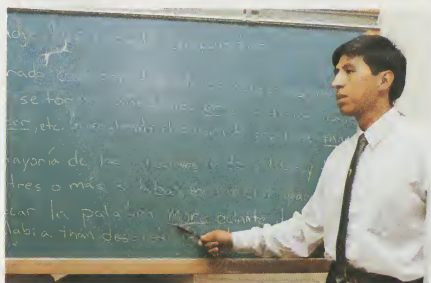
Al in 1837 werd er in Brooklyn een gemeente van de kerk georganiseerd. Tussen 1840 en 1890 landden er in totaal 50000 Europese bekeerlingen in groepen die onder auspiciën van de kerk waren geëmigreerd. Ook na die tijd landden er vele duizenden heiligen der laatste dagen in New York, want Brooklyn bleef voor de immigranten van de kerk jarenlang de voornaamste ontschepingshaven.

Maar door haar hele geschiedenis heen is de kerk in Brooklyn in de eerste plaats een stopplaats geweest

Links: Toen ze naar Brooklyn verhuisden, leerden de leden van de familie Petrus van de Wijk Brooklyn 1 om 'voortdurend op de Geest te vertrouwen'. **Van links naar rechts:** Raquel, Gregory, Sarah, Mike en hun moeder Mireille. Onder: Het etnische mengsel van de Ring New York omvat leden van de Chinese gemeente zoals Thomas Ko, die een bezoeker, Alice Chew, vriendelijk begroet. **Geheel onderaan:** Bonifasio Ganis Rios, eerste raadgever in het jongemannenpresidium van de Wijk Brooklyn 2.

voor reizigers die hun reis vroeg of laat voortzetten naar andere gewesten. In 1846 huurde de kerk voor het eerst een schip om leden naar Californië te brengen, als eerste stap van hun trek naar het Westen. De naam van het schip? De *Brooklyn*.

In de afgelopen jaren is de samenstelling van de wijken van de kerk in Brooklyn drastisch veranderd. Vijftig jaar geleden bestonden ze grotendeels uit Europese leden, nu is een groot percentage afkomstig uit landen dichterbij de evenaar. Maar ongeacht of het immigranten uit andere landen zijn, of migranten uit andere delen van de Verenigde Staten, bijna iedereen is op de een of andere manier een 'vreemdeling'. Onder de ongeveer 1200 kerkleden in Brooklyn is een geboren Brooklynser een zeldzaamheid.

Randy Dow van de Wijk Brooklyn 1 werkt al jarenlang met de jeugd, maar ervaart in Brooklyn 'dingen waar ik nog nooit mee te maken heb gehad en die ik elders waarschijnlijk nooit meer zal tegenkomen'.

Mireille Petrus en haar gezin zijn een goed voorbeeld van de getrouwheid en de verscheidenheid van de heiligen der laatste dagen in Brooklyn. Zij zijn acht jaar geleden uit Haïti vertrokken en stunden bij hun aankomst in een vreemde samenleving zwaar op de kerk. 'De kerk heeft ons geholpen om geestelijk op hetzelfde peil te blijven,' zegt Raquel, Mireille's oudste kind. Zuster Petrus is zondagsschoolleeres voor de andere Franssprekende Haïtianen in de wijk en maakt zich niet al te veel zorgen over de opvoeding van haar vier tieners in een buurt die berucht is om haar misdaad en armoede. Ze heeft hen goed voorbereid en ze spreken kalm en geruststellend over beangstigende en gevaarlijke situaties. 'We moeten voortdurend op de Geest vertrouwen om te weten wat we wèl en wat we niet moeten doen,' vertelt Raquel.

Sterke gezinnen en een goed draaiend seminarie hebben gezorgd voor geestdriftige en bereidwillige jonge kerkleden in Brooklyn. 'Een paar jaar geleden,' vertelt Randy Dow, afkomstig uit de staat Maine, die al jaren met de jeugd werkt, 'zijn we met een handjevol seminarieleerlingen begonnen. Een van de problemen was dat de ouders het bezwaarlijk vonden dat hun kinderen 's avonds laat nog over straat moesten.' Er zijn relatief weinig leden met een eigen auto, maar toch lukte het vervoer te organiseren. Later werd de wekelijkse les gevolgd door activiteiten. Nu wordt seminarie op vrijdagavond gehouden – de unanieme keus van de jongelui.

De uitdagingen waar de jeugd mee geconfronteerd wordt, hebben broeder Dow verbaasd: 'Eén week begon onze seminariediscussie met een jongen die vertelde over een moord die bij hem op school was gepleegd. Er gebeuren hier dingen waar ik nog nooit mee te maken heb gehad en die ik elders waarschijnlijk nooit meer zal tegenkomen.' Maar hij laat duidelijk blijken dat zijn werk met de tieners en de kans om hun leven ten goede te beïnvloeden, hem veel voldoening geeft.

Gevraagd naar de bezwaren van het grootbrengen

van kinderen in Brooklyn in tegenstelling tot de landen waar ze vandaan komen – Honduras en Nicaragua – laten broeder en zuster Gonzalo Ayerdis optimistische geluiden horen. 'Het is hier beslist gemakkelijker,' zegt zuster Ayerdis. 'Je weet ten minste dat je altijd werk kunt krijgen.' Zij zijn in 1962 met vijf kleine kinderen in Brooklyn aangekomen en breidden hun gezin spoedig met nog twee kinderen uit. Broeder Ayerdis, die toen 41 was, vond werk als timmerman. Zeven jaar later was het gezin in staat een huis te kopen – ook een zeldzaamheid in Brooklyn. Nu zijn al hun kinderen getrouwd, met uitzondering van de jongste, die net terug is van een zending in Argentinië.

Spaans is nog steeds de voorkeurstaal van de beide ouders, maar ze zijn er trots op dat hun kinderen tweetalig zijn. 'Toen we destijds hier kwamen,' vertelt zuster Ayerdis, 'waren er geen tweetalige scholen of Spaanstalige wijken, dus drong ik erop aan dat de kinderen thuis Spaans spraken om te voorkomen dat zij die taal zouden vergeten.'

Broeder Ayerdis is tegenwoordig bisschop van de Wijk Brooklyn 2, waar de diensten in het Spaans worden gehouden. Hij vertelt over de dag dat hij met zijn gezin een gesprek had met de rechter die hun toestemming zou geven om voorgoed in de Verenigde Staten te blijven: 'Onze kinderen zaten naast ons op de lange bank, zo zoet en stil als engelstjes.' De rechter vreesde dat New York City een verderfelijke invloed op de kinderen zou hebben en zei: 'Wat jammer dat u die fijne kinderen van u hierheen moest brengen.' Zuster Ayerdis antwoordde: 'We hebben inderdaad onze meubelen, ons huis en onze kleren achtergelaten, maar wat we wèl hebben meegebracht, zijn onze tradities.'

De gemeente en de wijken van Brooklyn bieden een dwarsdoorsnede van de wereldbevolking die weinig andere wijken kunnen evenaren. Maar hoewel de verscheidenheid aan talen, culturen en rassen fascinerend is voor de toeristen of de nieuwe leden, lijken de meeste leden zich zo goed als onbewust van de onderlinge verschillen. Integendeel, zij kijken in de eerste plaats naar hun overeenkomsten, zoals hun getuigenis van het evangelie, hun emigratieverhalen, hun hechte gezins- en familiebanden en hun toewijding aan de jeugd. □

Glen Nelson, voormalig inwoner van Brooklyn, is nu lid van de Wijk Manhattan 2 in de Ring New York, waar hij samen met zijn vrouw met dove leden werkt.

VIOOLTJES EN VOGELZANG

Thomas J. Griffiths

Als kleine jongen al wist ik dat mijn vader anders was. Ik ben opgegroeid in een dorpje in Wales, waar bijna alle werkende mannen hetzelfde beroep hadden: kompelt in de nabijgelegen kolenmijn. Hun leven verliep op veelal dezelfde wijze als dat van hun vader, grootvader en overgrootvader: overdag in de mijn werken, 's avonds in het café wat spelletjes doen en bier drinken.

Omdat de mijnwerkers ongeschoolde arbeid verrichtten en weinig geld hadden, zagen hun kleren er vaak armoedig uit. De meesten van hen hadden wel een pak om 's zondags naar de kerk te dragen, en hun schoenen werden dan een beetje opgepoetst, maar op wekdagen liepen ze er allerminst verzorgd bij. Behalve mijn vader. Die zag er altijd keurig uit.

Mijn vader had een gemiddelde lengte, een brede borstkas, en hij was oersterk. Zijn donkere haar was altijd netjes gekamd, en zijn goedverzorgde snor gaf hem echt een beetje cachet. Hij liet zijn kleren op maat maken. Hij ging nooit de heuvel af het dorp in zonder zich eerst netjes te kleden. Zijn schoenen glommen, en uit z'n tuin plukte hij een bloem voor het knoopsgat in zijn revers.

De lezer zal door deze beschrijving misschien denken dat mijn vader zichzelf beter vond dan zijn collega-mijnwerkers, maar dat was niet zo. Hij was vriendelijk en opgewekt tegen iedereen.

Als jongeman was hij tuinman geweest en had een paar jaar voor rijke mensen met een grote tuin gewerkt. De laatste man voor wie hij had gewerkt, had prachtige wijnstokken; maar hij had ze verwaarloosd,

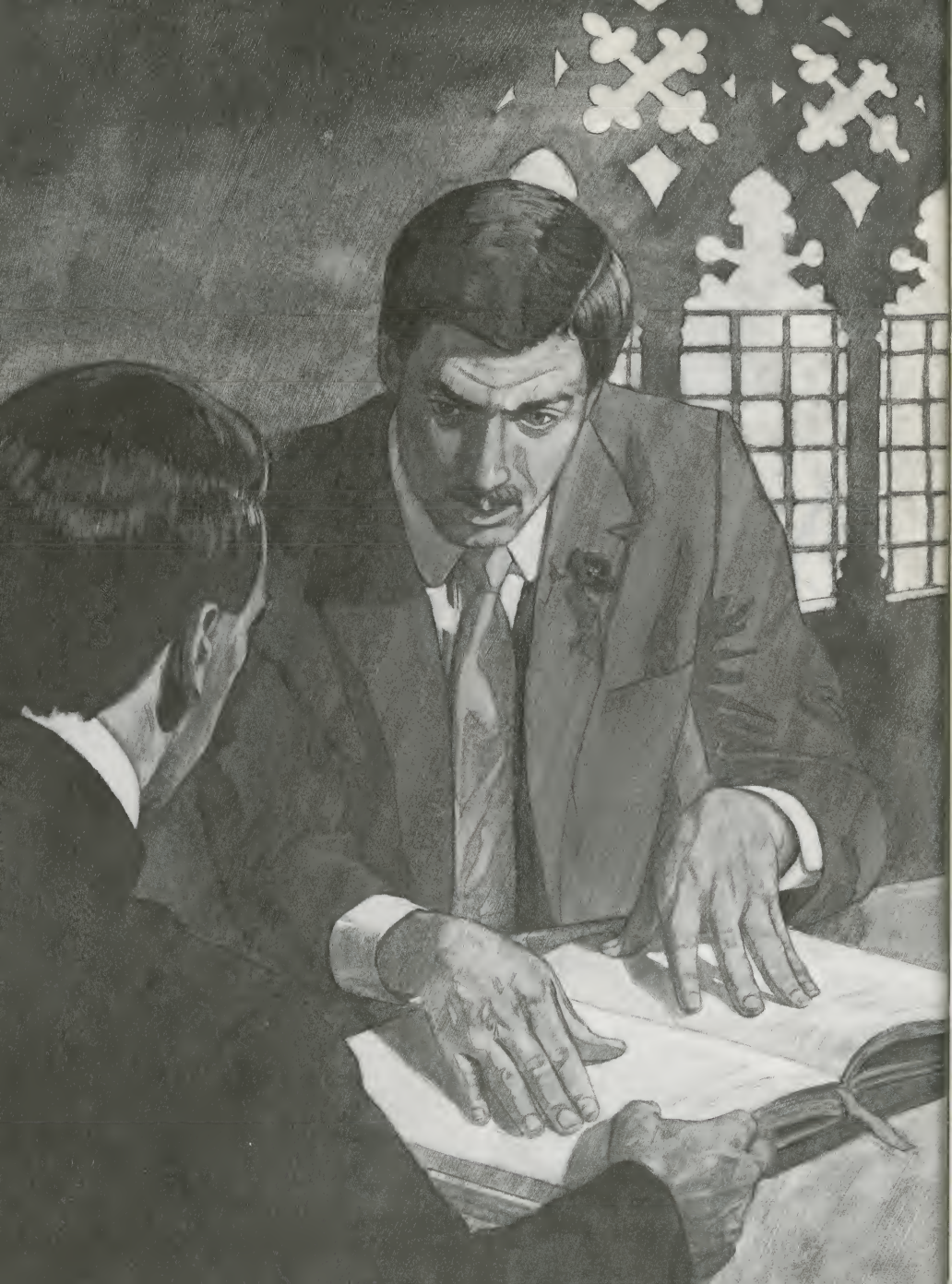
waardoor er veel wildgroei was en de druiven van slechte kwaliteit waren. Hij had mijn vader gevraagd om die wijnstokken onder handen te nemen zodat ze weer goede druiven zouden produceren. Met het inzicht van een kundige tuinman verwijderde hij alle wildgroei tot aan de dikke stammen. Toen de eigenaar, die verder niets van druivencultuur afwist, zag wat zijn tuinman had gedaan, was hij woedend en ont-sloeg hij mijn vader.

Dus liet mijn vader het tuinieren voor wat het was en ging naar de kolenmijnen, waar hij het onderhoud aan het werkspoor deed. Na ongeveer een jaar stelde zijn werkgever hem op grond van zijn uitstekende prestaties aan als opzichter.

Iedereen was jaloers op mijn vaders tuin. Er stond nooit een sprietje onkruid in. Zijn groente stond in kaarsrechte rijen, als kleine soldaatjes. Hij vroeg mam altijd om op wasdag het zeepwater niet weg te gooien, want hij goot dat op zijn groente. Later ontdekte ik dat het reinigingsmiddel het ongedierte doodmaakte.

Hij was gek op z'n gezin, en in plaats van naar het café te gaan, bracht hij de avond thuis door. Hij vermaakte ons met zijn accordeon, en leerde ons zingen en dansen.

Toen hij lid was geworden van de kerk, was de zondagochtend altijd een bijzondere gebeurtenis. Na de zondagsschool, als mam het eten klaarmaakte, ging hij met de kinderen in de heuvels wandelen. Daar leerde hij ons veel over de natuur en de geschiedenis. We hielden dan stil bij een oude stenen muur uit de tijd van de Romeinen, en hij vertelde ons over de gloriëda-

gen van het Romeinse Rijk. Hij liet ons fantaseren over de gladiatoren die in de arena, onder het gejuich van de toeschouwers, hun vaardigheden lieten zien. Ook vertelde hij ons hoe dit grote rijk ten onder was gegaan.

Natuurlessen wist mijn vader altijd boeiend te maken. Op een keer plukte hij aan de voet van een omheining een viooltje en riep ons bij zich. 'Het is maar een klein bloempje,' zei hij, 'maar het bevat veel dingen die God ons gegeven heeft: een heerlijke geur, en bloemblaadjes die zachter zijn dan het mooiste fluweel. En dit alles is gemaakt uit aarde en zonlicht.'

Tijdens een van onze wandelingen zagen we een egel. Hij had zich verstopt onder een paar struiken en gluurde naar ons met z'n kraalogen. Ik wilde hem prikken met m'n stok, maar m'n vader hield me tegen. 'Waarom zou je 'm pijn doen? Hij heeft 't al moeilijk genoeg met de honden en de vossen, dus laat 'm maar met rust.'

Op een keer bleef hij staan en gebaarde ons stil te zijn. Hij wees naar een zwarte stip in de lucht. 'Luister,' zei hij, 'luister, dan hoor je de stem van God.' We bleven staan en hoorden de zang van een vogel die voorbijvlog. De stem van God heb ik niet gehoord, maar jaren later begreep ik wat hij bedoelde.

Op een regenachtige avond zat het hele gezin rond de open haard toen er ineens een gedachte bij me opkwam. 'Papa,' zei ik, enigszins stoutmoedig voor een kleine jongen, 'vertel ons eens over opa en oma van uw kant. We kennen opa en oma van mams kant, maar over onze andere opa en oma weten we niks.'

Vader staarde even in het vuur voor hij antwoord gaf. 'Dat is een goeie vraag, Thomas,' zei hij, 'maar ik weet niet zoveel over mijn vader. Mijn moeder, die een paar jaar geleden gestorven is, heeft me verteld dat hij gestorven is kort nadat ik geboren was, en ik ben nooit bij zijn graf geweest. Moet ik toch 's een keer doen.'

Kort daarop zei mijn vader dat hij een dagje op stap ging. Daar was niets vreemds aan, want hij had familieleden die in het dorp een paar kilometer verderop woonden.

Maar toen hij die avond terugkwam, merkten we aan hem dat er iets was. Een paar dagen later riep hij het gezin bij elkaar en vertelde wat hij gehoord had.

Hij was naar een oude kerk gegaan in het dorpje Llanviangel, en daar had hij gegevens gevonden over

zijn vader, en ook over zijn eigen geboorte. Dit was het verhaal dat mijn vader ons vertelde:

In een klein mijnwerkersdorp verderop in het dal, hadden zijn grootouders een dochtertje gekregen. Ze noemden haar Rhonwen. Toen ze zestien was, ging ze bij een rijk gezin als dienstmeisje in betrekking. Nog voordat er een jaar voorbij was, kwam ze zwanger weer thuis. Haar rijke werkgever had misbruik gemaakt van haar onschuld. Toen bleek dat ze zwanger was, had hij haar twee maandsalarissen gegeven en naar huis gestuurd.

Rhonwen trouwde nog voor de geboorte van de baby met een jongeman uit het dorp. Ze liet de baby niet dopen en ook niet aangeven, en het kind groeide op met de naam van Rhonwens man, die kort na de geboorte van het kind bij een mijnongeval om het leven was gekomen.

De kennis omtrent zijn geboorte, die later door de predikant van de kerk was opgeschreven, veranderde het leven van onze vader. Hij verwaarloosde zijn tuin en zijn uiterlijk. Hij was niet vrolijk meer, maar somber en humeurig.

Toen, op een dag, zette mam, die meestal zo lief als een engel was, mijn vader in zijn stoel. Alle liefde was verdwenen, en haar ogen gloeiden een beetje. 'Gwyllam (Willem),' zei ze, 'je doet belachelijk. Alleen omdat een slechte man misbruik heeft gemaakt van een jong meisje en er een kind uit geboren is, vervloek jij jezelf en leg je die vloek op je hele gezin. Het is God die jou geboren heeft laten worden, en ik zag in jou een fijne man van wie ik veel hield en met wie ik wilde trouwen.'

Haar ogen gloeiden nog steeds toen ze verder ging: 'Ik zal niet toestaan dat jij je eigen leven en dat van ons verwoest.'

Ze sloeg haar armen om hem heen, en zei op een toon waaruit nu warmte sprak: 'O, lieve Gwyllam, we kunnen niet in het verleden leven. We hebben elkaar, onze kinderen, en onze liefde. Iemand heeft gezondigd, maar niet jij. En we hebben het evangelie, en jij draagt het priesterschap van God. Wat willen we nog meer?'

Toen kwamen zijn zielepijn en tranen naar buiten – tranen die de verbittering wegspoelden en zijn geest reinigden. Na die dag was hij onze dierbare vader weer. We gingen weer wandelen in de heuvels, en hij zorgde weer voor zijn tuin en bloemen. □

Mijn oude vriendinnen en mijn nieuwe beste vriendin hadden me in de steek gelaten. Dat deed heel erg zeer, totdat ik besepte dat er één vriend was die me nog nooit in de steek had gelaten.

Mijn vriend

Patricia R. Roper

Een voorval in mijn eerste jaar op de middelbare school had mijn gevoelsleven een ernstige deuk kunnen geven, maar uiteindelijk bleek het een van de beste ervaringen van mijn leven geweest te zijn, en wel door een heel bijzondere vriend.

Dat jaar gingen de meisjes van mijn leeftijd groepjes vormen. Er waren verschillende groepjes, maar de groep bestond uit de populairste meisjes van de school. Al mijn vriendinnen behoorden tot die groep, en ik in het begin ook. Maar toen gebeurde er iets. Wat weet ik niet precies.

Op een dag kwam Bonnie, een zeer populair meisje, naar me toe en zei dat ik niet meer bij de groep hoorde.

‘Waarom niet?’ vroeg ik. ‘Heb ik wat verkeerd gedaan of zo?’

‘We willen je d’r gewoon niet meer bij hebben’, zei Bonnie.

Ik besepte dat ik een nieuwe vriendin nodig had. Ik dacht dat ik de groep jaloers kon maken en ze laten zien dat ze mij niet konden kwetsen. Dus sloot ik vriendschap met een meisje dat Vicki heette. Ik koos Vicki uit omdat ik zeker wist dat de groep haar links zou laten liggen. Ze was heel kort, dun, en niet echt knap. Maar ze bleek een geweldige vriendin te zijn.

Vicki en ik genoten van onze vriendschap; we hadden veel gemeen. Ik begon het zo leuk met haar te vinden dat ik besloot dat zolang ik Vicki had, ik de groep niet nodig had.

Op een gegeven moment zaten we op het grasveld bij de school een blikje limonade te drinken, te snoe-

pen en veel lol te maken. Ineens werd Vicki heel serieus. Ze lachte niet meer en wriemelde wat met een snoeppapiertje. Toen ze me uiteindelijk aankeek, zag ik dat ze iets op haar hart had.

‘Wat is er?’ vroeg ik.

Vicki moest moeite doen om haar stem niet te laten beven. ‘Ik heb nog nooit een beste vriendin gehad’, zei ze. ‘Zullen we afspreken dat we altijd elkaars beste vriendin blijven?’

‘Da’s goed’, zei ik, en ik vond het prachtig. Ik raapte glimlachend het snoeppapiertje op. ‘Leuk.’

Even later begon de groep aandacht te besteden aan Vicki. ‘Hé Vicki,’ zeiden ze, ‘kom je bij ons eten?’ of ‘Kom je bij onze groep, Vicki?’

Eerst weigerde Vicki, maar de verleiding werd te groot.

En toen kwam die dag, een dag die ik nooit meer zal vergeten. Toen ik op school kwam, liep ik zoals gewoonlijk naar Vicki’s kast. Aan het eind van de gang zag ik de groep om haar heen staan. Hoe dichterbij ik kwam, hoe luider en vrolijker hun gelach klonk. Een paar van mijn vroegere vriendinnen keken opzij naar mij om dan in een gemaakte proestbui uit te barsten.

Vicki zag me niet staan, ze zwelgde in de aandacht die ze kreeg. Ik kon het haar eigenlijk niet kwalijk nemen. Maar was ze echt onze belofte vergeten?

Op dat moment gingen alle meisjes armin arm, Vicki in het midden, de gang uit. Ze liepen me voorbij alsof ik lucht was.

Dit keer had ik ‘t er wel moeilijk mee. Ik probeerde de groep niet te laten merken dat ze me gekwetst

hadden, maar ze zagen wel dat ‘t dit keer raak was.

En toen had ik een van de geweldigste ervaringen van m’n leven. Ineens besepte ik dat ik een vriend had die de groep me nooit kon afnemen, iemand die er altijd zou zijn, iemand met wie ik altijd kon praten, iemand die me nooit in de steek zou laten.

Op het moment dat ik deze verrassende ontdekking deed, merkte ik dat ik helemaal warm werd van binnen. Het werd steeds sterker totdat het net was alsof ik er helemaal door omringd werd. Ik besepte dat dit mijn Hemelse Vader was die me vertelde hoeveel Hij van me hield. Ik wilde roepen, lachen, of huilen. Ik voelde me nieuw, bijzonder, ik wist dat iemand intens veel om mij gaf.

Een tijdje later kwam Bonnie naar me toe. ‘Hoi (. . .) hoe gaat ‘t met je?’ vroeg ze, duidelijk niet op haar gemak.

‘Goed’, zei ik, een beetje verbaasd. Het bleef een tijdje stil terwijl zij probeerde verder te gaan.

‘We dachten’ begon ze, ‘dat je misschien wel weer bij ons zou willen komen. We hebben gestemd, en, eh, de meesten van ons vinden jou toch wel aardig.’

‘Bedankt,’ zei ik, ‘ik zie wel.’ Ik vond het leuk dat ze me weer terugwilden, maar ik besepte dat bij de groep horen eigenlijk niet meer zo belangrijk was.

Door mijn ervaring had ik een ware Vriend gevonden voor wie ik wat wilde doen, iets terugdoen voor wat Hij voor mij had gedaan. Ik moest denken aan die tekst in de Schriften: ‘Ga heen, doe gij evenzo’ (Lucas 10:37). En dus ging ik op zoek naar iemand die een vriendin nodig had. □

'Het huwelijk in Kana' van Carl Heinrich Bloch.

Jezus verrichtte zijn eerste wonder door water in wijn te veranderen op de bruiloft in Kana. De leider van het feest proefde van het water dat in wijn was veranderd, en wist niet waar het vandaan kwam; 'maar de bedienden, die het water geschept hadden, wisten het' (zie Johannes 2:1-11).

Deze Franssprekende leden, die oorspronkelijk uit Haïti komen, dragen hun steentje bij tot de interessante verscheidenheid aan nationaliteiten in Brooklyn, in de Ring New York. Van links naar rechts: Pearl Thorne, Emmy Ubah en Monica Oglé. Zie 'Brooklyns uitzicht op de wereld' (blz. 36).